ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

ЮБИЛЕЙНИ ЯНГИ ҒАЛАБАЛАР, МУНОСИБ СОВҒАЛАР БИЛАН НИШОНЛАЙЛИК!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 27 (2575) | 7 февраль, жума, 1964 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ШОЛИКОРЛАРНИНГ ТАЖРИБА МАКТАБИ

«Полярная звезда» колхозида ташкил этилган республика илғор шоликорларининг тажриба мактаби ўз ишини тугаллади.

Биринчи машғулотда Ўзбекистон дон етиштириш ва тайёрлаш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Л. Д. Кабо шоликорларнинг қўлга киритган ютуқлари ва бу йилги вазифалар ҳақида нутқ сўзлади. Докладчи илғор шоликорлар тўғрисида гапирар экан, «Полярная звезда» колхозининг шоликорлари эришган ажойиб меҳнат намуналарини таъкидлаб ўтди. Бу колхозда ўтган йили 338 гектар ернинг ҳар гектаридан 46,5 центнердан ҳосил олинди.

Сўзга чиққан «Полярная звезда» колхозининг агрономи ўртоқ Н. П. Ким ҳам дон ва шоли ҳосилини оширишдаги хўжалик тажрибасидан сўзлаб берди.

Шунингдек тажриба мактабининг қатнашчилари Ўзбекистон шоли тажриба станцияси илмий ходимларининг лекция ва суҳбатларини тингладилар. Улар областимизнинг бир қатор хўжаликларида бўлиб, шоли етиштириш соҳасидаги илғор тажрибалар билан танишдилар.

С. САИДИМАҲМУДОВ.

КЎКЛАМ ЯҚИН!

Февралнинг дастлабки ҳафтаси ўтиб бораяпти. Кунлар кетидан кунлар қувиб, ҳадемай март ҳам келади, дилларни қитиқлаб сабо елади. Деҳқонларга ғайрат-шижоат бахш этиб, қани далага, жўшқин ҳаёт, қайноқ меҳнат қучоғига деб, даъват этиб навбаҳор келади.

Ҳа, шундай. Қудратли агрегатларнинг гуриллаган овозлари экин майдонлари узра баралла парвоз қиладиган кунлар яқин. Мавсумни орзиқиб кутган деҳқонларнинг кафтдек текис, бўрсиллаган ерларга яхши умид билан сара уруғ ташлайдиган фурсати яқин. Қиш бўйи қор остида уйқуда ётган пахта майдонларни ғўза майсалари қоплаб, шу далаларга ажойиб файз бахш этадиган, йигит-қизларнинг, механизаторлар, сувчиларнинг ўз экин майдонларини тарк этгиси келмай қоладиган дамларга жуда оз қолди.

Билагида кучи, юрагида ўти бор марду-майдонлар, ўтган йили она-Ватан хирмонига тонна-тонналаб олтин зар тўккан шерзодалар ўз қўлларида ҳилпираётган ғолиблик байроғини янада баланд кўтариш, бу йил ўтган йилгидан ҳам кўпроқ «оқ олтин» кўтариб, эл-юрт хазинасини янада бойитиш мақсадини дилга жо қилиб, кўкламни тўла шайланган ҳолда кутиб олиш иштиёқи билан меҳнат қилишаяпти. КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорларини изчиллик билан амалга оширамиз, яқин кунда очиладиган февраль Пленумини ерга уруғ ташлаш учун ҳамма нарсани тахт қилиб қўйган ҳолда кутиб оламиз, серқуёш республикамизнинг ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйига тоғ-тоғ «оқ олтин» армуғон этамиз. Сабзавот, чорва маҳсулотларининг янада мўл-кўллигини таъминлаймиз. Областимиз қишлоқ хўжалиги илғор деҳқонларининг, чорвадорларининг шиори ана шундай.

Бугун Янгийўл бошқармасидаги гигант Ленин номли колхоз устахоналарида бўлсангиз, пахта майдонларини кезсангиз худди ана шу руҳни кўрасиз. Кузги шудгор тамом бўлиши биланоқ ремонтга киришган механизаторлар 21 та ҳайдов-тракторини, 60 га яқин чопиқ агрегатини сифатли ремонтдан чиқариб, эгарланган отдай қилиб қўйишибди. 700 тоннага яқин минерал ўғит вақтида ташиб олиниб, махсус тайёрланган бинода авайлаб сақланаяпти. 2 минг тоннага яқин компост, 3 минг тоннага яқин маҳаллий ўғит тайёрланибди. Ариқ ва зовурлар сув равон оқсин, деб яхши тозаланибди. Хўш, булар нимадан дарак беради? Мўл ҳосилдан дарак беради. Худди ўтган йилгидек бу йил ҳам шу колхоз деҳқонларининг эл-юрт олдида чеҳралари равшан бўлишидан хабар беради.

Янгийўл бошқармасида кўкламни ана шундай шайланиб кутиб олиш учун ўзаро социалистик мусобақа байроғини баланд кўтариб, астойдил меҳнат қилаётган кишилар сонсиз-саноқсиз. Охунбобоев номли, Собир Раҳимов номли, Карл Маркс номли колхозларнинг деҳқонлари, моҳир механизаторлари қўлга киритаётган ютуқлар фикримизнинг далили бўла олади.

Шу кунгача дала бошларига 50 минг тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит ташиб чиқарган Калинин бошқармаси азаматларига ҳам, ҳайдов-тракторларининг 81 процентини, чопиқ агрегатларининг қарийб 70 процентини, чигит экадиган сеялкаларнинг 50 процентини ремонтдан чиқарган Ўрта Чирчиқ бошқармасининг моҳир механизаторларига балли, раҳмат, десак арзийди.

Кошкийди областимизнинг барча колхоз ва совхозларида ҳам кўкламга тайёргарлик ана шундай, кишини хурсанд қиладиган даражада олиб борилаётган бўлса. Йўқ. Бир қатор бошқармаларнинг хўжаликларида ҳалига қадар хотиржамлик ҳукм сураяпти. Техника ремонти кечикаяпти минерал ўғитларни ташиб олиш ва уни эҳтиёт қилиб сақлашга етарли эътибор берилмаяпти. Маҳаллий ўғит жуда кам жамғарилаяпти, суғориш шохобчаларини тартибга солишга етарли куч ва техника ажратилмаяпти.

Бекобод бошқармасида чопиқ тракторларининг эндигина 30 проценти, чигит экадиган сеялкаларнинг 20 проценти ремонтдан чиқарилган. Агар бошқарма колхоз ва совхозларининг раҳбарлари меҳнатни ишнинг кўзини билиб ташкил қилганларида, кўкламга тайёргарликка етарли куч сафарбар этиб, уларни унумли ишлашга отлантира олганларида бундай аҳвол рўй бермаган бўлур эди.

Сув равон оқмас экан, деҳқон кутилган натижага эриша олмайди. Шунинг учун ҳозир ариқ-зовурларни тартибга солиб қўйиш асосий вазифалардан бири. Суғориш шохобчаларини тартибга солиш планини эндигина 13,6 процент бажарган Бўка бошқармасининг колхоз ва совхозлари, 2 процент бажарган Юқори Чирчиқ колхоз ва совхозлари раҳбарлари нима учундир бу муҳим ишни пайсалга солиб келаяптилар.

Зараркунандалар ҳосилнинг душмани. Лекин хотиржамлик эса ундан ҳам ўтакетган душман. Қайсибир хўжаликда бугунги иш эртага қўйилса ўша хўжаликда йил охиригача иш юришмайди. Шунинг учун қишлоқ хўжалиги зараркунандаларига қарши курашни ҳозирдан бошлаб юбориш керак.

Ишлаб чиқариш бошқармалари ва партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари бутун диққат-эътиборни, бутун кучни, техника воситаларини ремонт ишларига, дала ишларига тўла сафарбар этишлари лозим. Техника шай бўлсин, токи ер етилиши билан экишни сифатли бошлаб юборишга эришайлик. Минерал ўғитлар вақтида ташиб олинсин, маҳаллий ўғит кўпроқ жамғарилсин, токи мурғак ғўзаларни ёшлигида тўйдириб, ҳосилдорликни оширишга эришайлик. Сув йўллари тоза бўлсин

Областимиз деҳқонлари! Кўклам яқин. Вақт ғанимат. Баҳор чорламоқда. Кўклам даъватига лаббай деб жавоб бериш учун ҳар тарафлама шай бўлиб туринг.

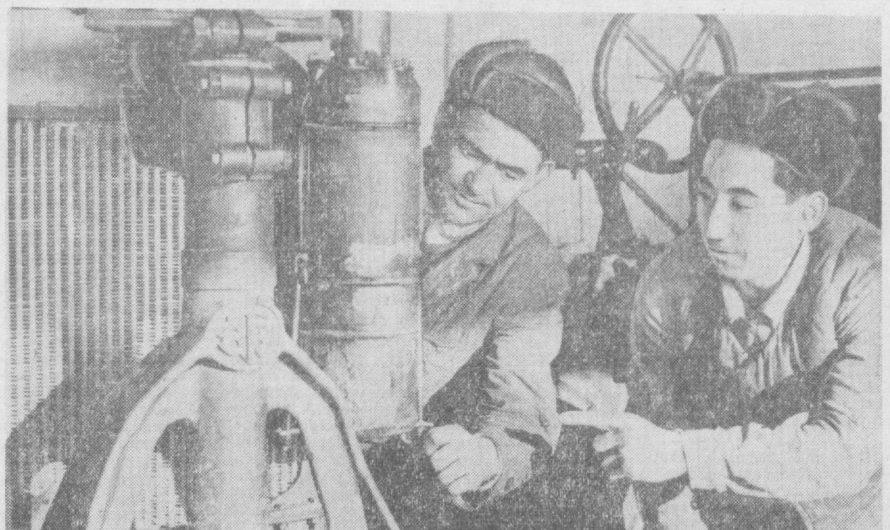

КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми шарафига зиммаларига юксак мажбурият олиб меҳнат қилаётган Янгийўл бошқармасидаги «Ленинизм» колхози механизаторлари куни кеча ажойиб муваффақиятни қўлга киритдилар. Барча қишлоқ хўжалиги техникаси кўклам экишга тўла шай қилиб қўйилди. Суратларда: (чапда) моҳир механизаторлар У. Нусхабоев ва Т. Муҳитдинов, Э. Қурбонбоев ўртоқлар (ўнгда) сўнгги универсал ва сеялкани қўлдан чиқараётирлар.

А. Палехов фотолари.

ЧОРВАДОРЛАР ҒАЛАБАСИ

Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозининг моҳир чорвадорлари КПСС Марказий Комитетининг яқинлашиб келаётган Пленуми шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, мўл-кўл чорвачилик маҳсулотлари етиштириш йўлида дастлабки қувончли натижаларни қўлга киритдилар. 1964 йилнинг биринчи квартали учун белгиланган план январнинг икки ўн кунлиги ичидаёқ ошириб бажарилди, давлатга 221 ўрнига 267 центнер семиз гўшт сотилди. Ҳар бир бош ўччаканинг тирик вазнини ўрта ҳисобда 85—90 килограммга, ҳар бир қўй вазнини 50—55 килограммга етказиб семиртирган В. Денисов, Қ. Мирзараимов ва И. Раҳимбердиев ўртоқлар бу ғалабага муносиб ҳисса қўшишди.

Шунингдек бошқармадаги «Правда» газетасининг 50 йиллиги» совхози чорвадорлари ҳам етти йилликнинг олтинчи йилини муваффақиятли бошладилар. Январь ойи ичида совхоз давлатга 290 ўрнига 332 центнер гўшт етказиб берди. Чорва маҳсулдорлигини оширишда совхознинг Р. Шораҳмедов, Х. Носиров, М. Олимов, Ж. Мамадалиев сингари чорвадорлари астойдил ғайрат кўрсатаётирлар.

М. ИСМОИЛОВ.

ТАШАББУСКОРЛАР

Тажрибакор бригадир Тўлаган ака Мусурмонқулов ҳақида гап кетганда уни ташаббускор деб таърифлашади, Ҳақиқатан хам шундай. У ўтган йили илгари кам ҳосил олиб келинган ерларни ўзи илтимос қилиб, бригадаси ерларига қўшиб олган эди.

— Кишида лабз битта бўлади, —деди ўшанда бригадир, — ўз аъзоларини бир ерга жамлаб, улар билан маслаҳат қиларкан, — биз катта ишга бел боғладик, бу ишнинг уддасидан чиқмасак, уят бўлади, ахир ернинг яхши-ёмони йўқлигини исбот қилишимиз керак.

Бригада аъзолари ишга астойдил киришиб кетдилар. Ер сифатли тайёрланди, чигит вақтида экилди. Бригаданинг Яхшигул Тўраева, Фотима Икромова, Ҳожинисо Сафарова, Турғунбой Ғоипов, механизатор Очил Умаровлар бир оиланинг фарзандларидек иноқ бўлиб меҳнат қилдилар.

Куз келганида бригаданинг 140 гектарлик майдонида мўл ҳосил етиштирилган эди. Бу ҳосилнинг сўнгги граммларигача нобуд қилмай йиғиб-териб олинди. Янги қўшиб олинган ерда ҳосилдорлик бир йилнинг ичида 11—12 центнерга кўтарилди.

Ташаббускор бригада аъзоларининг бу йилги режалари, ҳаракатлари янада бошқача. Улар ҳосилдорликни 25 центнерга кўтариш учун курашмоқдалар.

Оққўрғондаги «Коммунизм» колхозининг бу бригадасидан ўрнак олинг.

ЎРТА ОСИЁ ЭКОНОМИКАСИ ЮКСАЛИШДА

1966—1970 йилларда Ўрта Осиё иқтисодий райони халқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларини ривожлантириш ва жойлаштиришнинг асосий йўлларини муҳокама қилиш учун 6 февралда Тошкентда илмий-ишлаб чиқариш конференцияси очилди. Бу конференция Ўрта Осиё иқтисодий райони План комиссияси ва Халқ хўжалик кенгаши, СССР Госпланининг Ишлаб чиқарувчи кучларни ўрганувчи кенгаши, СССР Фанлар академияси илмий кенгашининг Ўрта Осиё комиссияси томонидан чақирилган. Ўрта Осиё иқтисодий райони План комиссияси раисининг вазифасини бажарувчи Б. А. Десятчиков қуйидагиларни айтди:

— Ҳар қайси республикадаги ва умуман Ўрта Осиё иқтисодий районидаги ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришнинг илмий асосланган йўлларини мукаммал аниқлаб олиш бениҳоя муҳим аҳамият касб этмоқда. Ижтимоий меҳнатни ва капитал маблағларни жуда оз сарфлаб, моддий ишлаб чиқаришнинг ҳамма тармоқларини тез юксалтиришга эришмоқ учун табиий бойликлар ва моддий ресурсларни тўлиқ ва планли равишда ўзлаштириш ҳамда улардан максимал фойдаланиш зарурати бунга асос бўлмоқда. Халқ хўжалиги тўғри ихтисослаштирилиб, комплекс ривожлантирилса, бу нарса хўжаликка раҳбарлик қилишда ҳар бир республиканинг ташаббускорлигини авж олдиришга ёрдам беради.

КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорларига асосан, партия органларининг ишлаб чиқариш принципи асосида қайта қурилганлиги ҳозирдаёқ ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Буни Ўрта Осиё республикалари мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу республикаларда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари тез суръатлар билан ривожлантирила бошлади.

Навбатда халқ хўжалигига доир янги, янада мураккаб проблемалар турибди. Ўрта Осиё республикалари СССРда коммунизмнинг моддий техника базасини яратишда муҳим роль ўйнамоқлари керак.

Конференция ҳам бир бутун ишлаб чиқариш-территориал комплекс бўлган иқтисодий районнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга бағишланади. Конференцияда қатнашмоқ учун Тошкентга СССР Госплани, СССР Давлат комитетлари, СССР халқ хўжалиги кенгаши вакиллари, Москва, Ленинград ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларидан, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистоннинг саноат ва илмий марказларидан таниқли олимлар ва мутахассислар келишди. Улар Ўрта Осиёда химия, металлургия, ёқилғи-энергетика, машинасозлик, радиоэлектроника ва электротехника саноатини ривожлантиришнинг асосий йўлларини муҳокамадан ўтказадилар. Иқтисодий районнинг бутун халқ хўжалигида техникани тараққий эттириш оғир индустриянинг ана шу тармоқларини жадал ривожлантиришга боғлиқ.

Ўрта Осиёнинг қудратли энергетикасини барпо этиш — туб проблемалардан бири бўлиб, уни ҳал қилиш натижасида иқтисодий райондаги ишлаб чиқариш янги шаклда ихтисослаштирила бошлайди. Сирдарёнинг тепа қисмидаги, Норин ва Панж дарёларидаги гидроэнергетика ресурсларидан фойдаланиш мақсадида яқин фурсатда ана шу дарёларни ва уларнинг ҳавзасидаги табиий шароитларни ўрганиш зарур. Янги йирик электростанциялар қуриш билан бир қаторда, шу нарса ҳам муҳим аҳамият касб этиб бормоқдаки, Ўрта Осиёнинг туташган энергетика системасини вужудга келтириб, келгусида уни СССР энергетика системасининг таркибий қисмига айлантирмоқ учун электр узатувчи линияларнинг жуда кенг тармоғини барпо этиш керак.

Арзон электр энергияси, табиий газ, нефтни қайта ишлаш маҳсулотлари ҳамда минерал ва ўсимлик хом ашёсининг ғоят катта запаслари — химия саноатини комплекс ривожлантиришнинг ажойиб негизидир. Химия саноати иқтисодий районда ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришнинг етакчи тармоқларидан бири бўлиб қолмоғи керак.

Бизда органик синтез йўли билан ишлаб чиқарилган бир қанча маҳсулотлар иқтисодий жиҳатдан энг яхши фазилатларга эгадир. Азотли ўғитларни, синтетик озуқаларни, толаларни, каучукни, ювиш моддаларини, пластмассаларни шулар жумласига киритиш мумкин.

Ўрта Осиёда химия саноатининг ривожлантирилиши қишлоқ хўжалигида, биринчи галда, пахтачиликда ҳосилдорликни тез ошириш ва меҳнат унумдорлигини кўпайтиришга ёрдам беради.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қарорлари асосида янги химия корхоналарини жойлаштиришнинг асосий принциплари ҳамда халқ хўжалигини химиялаштиришга алоқадор бўлган бошқа бир қанча проблемаларни ҳал қилиш йўллари конференцияда белгилаб олинади.

Рангли ва нодир металларнинг руда запаслари анча кўп бўлиб, айни маҳалда йирик ёқилғи-энергетика ресурсларининг мавжудлиги Ўрта Осиё иқтисодий районида металлургияни тез ривожлантириш имконини беради.

Яқин беш йилликда барча қимматли компонентлардан комплекс фойдаланган ҳолда, биринчи галда техника-иқтисодий кўрсаткичлари юқори бўлган бой руда конларидан фойдаланишни мўлжаллаб иш олиб бориш керак. Рангли металлургия корхоналари руда қазишдан тортиб, металл олиш ва металлдан буюмлар ясашгача ҳамма ишни бажарадиган қилиб ривожлантирилиши лозим. Айни бир маҳалда рангли металлургияни химия саноати билан қўшиб ривожлантиришга эътибор бериш зарур.

Ўрта Осиё иқтисодий районининг машинасозлик саноати тез суръатлар билан ривожланаётганлигига қарамай, бир қанча тармоқларнинг эҳтиёжларини қондира олмаяпти. Қуймалар ва қолиплар, металл буюмлар, электродлар, шестернялар тайёрлаб берувчи тегишли ихтисослаштирилган корхоналар ҳали барпо қилинган эмас.

Конференция, жумладан, пахтачиликни комплекс механизациялаштиришни тугаллаш, ирригация эҳтиёжларини қондириш учун қишлоқ хўжалигини машиналар билан таъминлашга, химия, газ ва нефть саноати учун технология ускуналари ва ностандарт ускуналарни кўпроқ ишлаб чиқаришга эътибор беради.

Радиоэлектроника ва электротехника саноати айниқса тез суръатлар билан ривожлантирилади.

Конференция программасига элликдан ортиқ доклад киритилган. Бу докладлар СССР давлат комитетлари, план ва хўжалик органлари, илмий ва лойиҳа ташкилотлари томонидан тайёрланган.

Оғир саноатни ривожлантиришнинг асосий йўллари олимлар, лойиҳачилар, экономистлар, ишлаб чиқариш ходимлари иштирокида кенг муҳокама қилинаётгани — Коммунистик партия ва Совет ҳукумати Ўрта Осиё иқтисодий райони олдига қўйган вазифаларни план топшириқларида тўлиқ акс эттиришга ёрдам беради. (ЎзТАГ).

ҲАР УЧ ИШЧИНИНГ БИРИ — РАЦИОНАЛИЗАТОР

Эришилган ютуқлар билан чекланиб қолмайдиган кишиларнинг келажаги порлоқ бўлади. Заводнинг запас қисмлар цехида меҳнат қилаётганларнинг деярлик ҳаммаси ана шундай хислатга эга бўлган ишчилардир. Коммунист М. Сотников бошлиқ цех коллективи КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун курашмоқда. Етти йиллик олтинчи йилининг дастлабки кунларидаёқ қишлоқ механизмлари учун кўплаб запас қисмлар етказиб берилди. Рядович, Михайлов, Бортикович, Конюхов каби ишчилар кундалик смена топшириқларини икки ҳиссадан ошириб бажармоқдалар. Цехда ҳар уч ишчининг бири — рационализатор. Ўтган йили Кондратьев, Круглова, Минеровларнинг ҳар бири ўнтадан таклиф киритди. Бу таклифларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши натижасида 5 минг сўмлик давлат маблағи тежаб қолинди.

М. САМАТОВ,
«Ташавтомаш» заводининг ишчиси.

ПАРВОЗ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ТАСС АХБОРОТИ

«Электрон-1» илмий космик станцияси шу йил 5 февралда Москва вақти билан соат 18 гача Ер атрофини 53 марта айланиб чиқди. «Электрон-2» станцияси шу вақт ичида Ер атрофини 6 мартадан кўпроқ айланиб чиқди.

«Электрон-1» ва «Электрон-2» илмий станциялари учирилган пайтдан буён улар билан 37 марта алоқа сеанси ўтказилди. Ана шу сеансларда бортлардаги системаларнинг иши тўғрисида қимматли илмий информация ва маълумотлар олинди. Станцияларнинг орбиталари қўшимча равишда ўлчаб кўрилди.

5 февралга қадар станциялар орбиталарининг параметрлари қуйидагича бўлди:

«Электрон-1» станцияси

— перигейдаги баландлиги — 406 километр,

— апогейдаги баландлиги 7.145 километр,

— Ер атрофини айланиб чиқиш даври — 2 соат 49,3 минут, — орбитанинг оғиш бурчаги — 60 градус 50 минут;

«Электрон-2» станцияси

— перигейдаги баландлиги — 457 километр,

— апогейдаги баландлиги — 68.000 километр,

— Ер атрофини айланиб чиқиш даври — 22 соат 36,4 минут,

— орбитанинг оғиш бурчаги — 60 градус 51 минут.

Телеметрик ўлчов маълумотларига қараганда, «Электрон-1» ва «Электрон-2» космик станциялари бортида белгиланган шарт-шароит сақланмоқда. Температура Цельсия бўйича 18—20 градус атрофида бўлиб, босим симоб устунининг 886—900 миллиметрини ташкил этади. Станциялардаги системалар ва илмий аппаратлар нормал ишлаб турибди.

«Электрон-2» станцияси 5 февралдан 10 февралгача Совет Иттифоқи территориясида туриб радио алоқаси боғлаш мумкин бўлмаган зонада бўлади. Совет Иттифоқи территориясида жойлашган команда-ўлчов комплексининг ўлчов пунктлари ва илмий станциялар шу давр ичида «Электрон-1» станцияси билангина алоқа сеанслари ўтказадилар.

10 февралда «Электрон-2» станцияси Совет Иттифоқи территориясида туриб радио алоқаси боғлаш мумкин бўлган зонага ўтади ва у билан алоқа сеанслари яна тикланади.

«ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН» ГАЗЕТХОНЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯЛАРИ

«Қизил Ўзбекистон» газета редакцияси республикамизнинг бир неча областларида газетхонларнинг конференцияларини ўтказди. Сирдарё область «Сирдарё ҳақиқати» газетасида идеология масалаларининг ёритилиши» деган темада жонли обзор, Жиззах шаҳрида эса газетхонлар конференцияси ўтказилди. «Қизил Ўзбекистон» газетасининг редактори ўртоқ М. ҚОРИЕВ «Сирдарё ҳақиқати» саҳифаларида ёритилаётган идеология темасидаги материалларни таҳлил қилиб, редакция ишидаги ижобий ишларни ва нуқсонларни кўрсатди. Жиззах шаҳрида бўлиб ўтган конференцияда эса «Қизил Ўзбекистон» газетасининг ишлари ҳақида ҳисобот берилди.

Конференцияда сўзга чиққан ўртоқлар газетанинг ижобий ишларини қайд қилиш билан бирга, унинг саҳифаларида босилаётган материалларнинг тематикасини кенгайтириш, мазмун ва таъсирчанлигини ошириш юзасидан қимматли маслаҳатлар бердилар.

Шунингдек Бухоро областининг Қоракўл ва Ромитан ишлаб чиқариш бошқармаларида ҳам «Қизил Ўзбекистон» газетхонларининг конференциялари бўлиб ўтди. Газета редакторининг ўринбосари ўртоқ Ҳ. ЕДГОРОВ редакциянинг фаолияти тўғрисида сўзлаб берди. Конференция қатнашчилари газета ишини янада яхшилашга қаратилган бир қанча таклифлар айтдилар.

БИНОКОР — ОЛДИНГИ САФГА!

СУРЪАТ — ЕТТИ ЙИЛЛИК ТОПШИРИҒИДАН ЮҚОРИ ✦ ХИМИЯ — АСОСИЙ ЙЎНАЛИШ ✦ БИР МИЛЛИОН КУБОМЕТР ЙИҒМА ТЕМИР-БЕТОН ✦ СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ОБОРОТИГА КИРИТИЛСИН ✦ УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ КЕНГАЙИБ БОРМОҚДА ✦ АБДУЛЛА ВОҲИДОВ СЎЗИ ✦ ҚИШЛОҚЛАРДА ЙИҒМА УЙЛАР ҚУРАЙЛИК ✦ БЕЛОРУССИЯЛИК БИНОКОРЛАР БИЛАН МУСОБАҚА ДАВОМ ЭТАДИ

Ўзбекистон гигант қурилиш майдонига айланди. Партиянинг иродаси билан халқ бахт-саодати йўлида янги заводлар ва электростанциялар, каналлар ва йўллар қурилмоқда, янги уй-жой кварталлари қад кўтармоқда, колхоз қишлоқлари ўз қиёфасини ўзгартирмоқда. Коммунистик партиянинг КПСС XXII съезди белгилаб берган улуғвор Программасидан руҳланган бинокорлар меҳнати Ватанимиз бойлигига-бойлик, кучига-куч ва чиройига-чирой қўшмоқда.

Партия, бутун халқ етти йилликнинг олдинги маррасида меҳнат қилишдан иборат шарафли ҳуқуқни топшириб қўйган ва «бинокор» деган ғурурли номга эга бўлган кишилар 1963 йилги иш якунларини ҳамда 1964 йилда қурувчилар, бинокорлик материаллари саноати ходимлари, қурилиш индустриясининг корхоналари, Ўзбекистон лойиҳа ташкилотларининг олдида турган янги вазифаларни муҳокама қилиш учун 3 февралда Тошкентда тўпландилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Н. В. Мартинов** доклад қилди. Докладчи коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишдан иборат улуғвор программанинг бажарилиши кўп жиҳатдан капитал қурилишнинг суръатларига ва сифатига боғлиқ эканлигини таъкидлади.

1963 йилда Ўзбекистон қурувчилари муайян муваффақиятларга эришдилар. 1962 йилдагига нисбатан 15 процент кўп капитал маблағ ўзлаштирилди, қурилиш-монтаж ишларининг ҳажми 19 процент кўпайди, асосий фондларни ишга тушириш эса 20 процент ортди.

КПСС Марказий Комитети ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ташаббуси билан қурилиш ишларини яхшилаш юзасидан муҳим тадбирлар белгилаб, бу тадбирларни қатъият билан амалга ошираётганлиги туфайли ана шу муваффақиятлар қўлга киритилди. Буни Ўзбекистон ССР мисолида яққол кўриш мумкин. Етти йилликнинг ўтган беш йили ичида республика қурилиш индустриясига ва бинокорлик материаллари саноатига 222 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди. Бу эса бундан илгариги етти йил ичида сарфланган маблағдан деярли икки баравар ва етти йилликнинг контроль рақамларида кўзда тутилганидан 12 миллион сўм кўпдир.

Йиғма темир-бетон саноати, шу жумладан йирик панелли уйсозлик саноати янгидан вужудга келтирилди, қудратли цемент саноати барпо этилди. Ўтган йили бир миллион кубометрдан ортиқроқ, яъни 1958 йилдагига қараганда деярли беш баравар кўп йиғма темир-бетон ишлаб чиқарилди. Республикада цемент ишлаб чиқариш тўрт баравар кўпайди. Ўзбекистонда тез, мустаҳкам ва тежамли қуриш учун қулай шароитлар вужудга келтирилди.

Докладчи даставвал КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорлари муносабати билан химия саноати корхоналарини қуриш ва реконструкция қилиш ҳақида тўхталиб ўтди.

Етти йиллик бошланганидан бери республика химия саноатига 111 миллион сўмдан ортиқ — ундан илгариги беш йилдагига қараганда 3 баравардан зиёдроқ кўп капитал маблағ сарфланди.

Шу етти йилликда республикада химия саноатини ривожлантиришдан кўзда тутилган асосий мақсад қишлоқ хўжалигининг минерал ўғитларга, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситаларига, дефолиант ва десикантларга тобора ортиб бораётган эҳтиёжини таъминлашдан иборатдир. 1963 йилда қурувчилар Чирчиқ электрохимия комбинатида, Фарғона азот ўғитлари заводида, Самарқанд ва Қўқон суперфосфат заводларида янги қувватларни муддатидан олдин ишга туширдилар. Навоий химия комбинати қурилишида капитал маблағ сарфлаш плани ошириб бажарилди.

Бироқ бизда химия саноати корхоналари қурилишида жиддий камчиликлар бор. Беш йил ичида бу соҳада 15 миллион сўм капитал маблағ, шундан 5 миллион сўми қурилиш-монтаж ишларида ўзлаштирилмай қолди.

Шуни айтиш керакки, Тошкент областида химия корхоналари қурилиши республиканинг бошқа областларидагига қараганда сустроқ олиб борилмоқда. Бу ерда тўққиз корхонадан еттитасида капитал қурилиш плани муттасил бажарилмай келаётир. Тошкентдаги химия қурилишларидан биронтасида ҳам план бажарилмади.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларига амалий иш билан жавоб бериш натижасини кўрсатган корхоналар ҳам оз эмас. Ўтган йилнинг биринчи ярмида Навоий химия комбинатининг қурилиши лойиҳа-смета ҳужжатларининг кечикканлиги ва 1962 йилдагига нисбатан иш ҳажмининг анча ошганлиги муносабати билан жуда орқада қолиб кетган эди. Лекин қурувчилар, Навоий саноат-ишлаб чиқариш партия комитети ва комбинат дирекцияси қийинчиликларни енга олдилар, иш суръатини жадаллаштириб, бу йил планда кўзда тутилган азот ўғитлари ишлаб чиқарадиган қувватларнинг фойдаланишга топширилишини таъминлайдиган даражага етказдилар.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларига мувофиқ, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми республикада химия саноатини ривожлантиришнинг улуғвор программасини белгилади. Пленум химия саноатининг маҳсулотини 1970 йилгача ўтган йилдагига нисбатан 4,3 баравар кўпайтиришни белгилади. Шу давр ичида химия саноатига тахминан 600 миллион сўм капитал маблағ сарфланади.

Ўзбекистон Совет Иттифоқининг асосий пахта базасидир. 1970 йилга бориб, бизда етиштириладиган пахта 4,3—4,6 миллион тоннага, ялпи дон ҳосили эса 400 миллион пудга етиши керак. Чорвачилик, сабзавотчилик, узумчилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини юксалтириш соҳасида республикамиз олдида катта вазифалар турибди. Бунинг учун химия саноатини ривожлантириш, қишлоқ хўжалигини химиялаштириш билан бир қаторда сув хўжалиги қурилишини тубдан яхшилаш зарур.

1963 йилда қишлоқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағ ҳажми қарийб 200 миллион сўмга етди ёки 1962 йилдагига нисбатан 21 процент ошди, сув хўжалиги қурилишида эса деярли бир ярим баравар кўпайди. Сув хўжалик қурилиш ташкилотлари ўтган йили капитал маблағ сарфлаш давлат планини ва янги суғориладиган ерларни деҳқончилик оборотига киритиш топширишни бажарди. Чимқўрғон сув омбори, Жанубий Сурхон ва Каркидон сув омборларининг биринчи навбат қурилишлари фойдаланишга топширилди, Равшан канали реконструкция қилинди, Аму — Бухоро канали қурилиши авж олдириб юборилди. Мирзачўлда, Марказий Фарғонада янги ерларни ўзлаштириш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда, Қарши чўлини ўзлаштириш бошланди. Қорақалпоғистон АССРда янги шоликор совхозлар қурилиши кенгайтириб юборилди.

Бироқ қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги қурилишини ташкил қилишда бизда ҳали жиддий камчиликлар бор. 1963 йилда умуман республикада янги суғориладиган ерларни ўзлаштириш плани бажарилмай қолди.

Тошкент каналида, Пачкамар ва Кампирравот сув омборларида, Марказий Фарғона ерларини суғориш бўйича қурилиш-монтаж ишлари орқада қолмоқда. Бу ерларда ишчиларнинг иш унуми паст, техникадан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Ана шу қурилишлар лойиҳа ҳужжатлари билан яхши таъминланмади, бунинг учун эса аввало «Средазгипроводхлопок» институти айблидир.

Ўзбекистон Компартиясининг Марказий Комитети Аму — Бухоро канали қурувчиларининг ташаббусини маъқуллади. Улар ишларни муддатидан бир йил илгари бажариш мажбуриятини олдилар.

Бу йил 80 минг гектардан кўпроқ янги ерларни тайёрлаш керак, бунда янги шоликор совхозларда, шунингдек Сурхондарё областидаги ва Мирзачўлдаги янги массивларда ерларнинг ўзлаштирилишини ўз вақтида таъминлаш айниқса муҳимдир. Шу муносабат билан кўчма механизациялаштирилган колонналар барпо этишни тезлаштириш, ҳар бир қурилишнинг эҳтиёжини ўрганиш, иш суръатига халақит бераётган сабабларни қатъиян бартараф этиш зарур. Партия комитетлари бу ишни ўз қўлларига олишлари керак.

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда, техникани тараққий эттиришда электрлаштириш етакчи роль ўйнайди. 1963 йилда электростанцияларда янги қувватлар ишга туширилди. 900 километрдан кўпроқ масофадаги 110-220 киловольт кучланишли электр линияси ҳамда 4 минг километрга яқин тақсимлаш шохобчалари фойдаланишга топширилди. Навоий ГРЭС — Самарқанд — Қайраққум ўртасидаги 220 киловольтли электр линиясининг қурилиши тугалланмоқда. Бу линия Бухоро, Тошкент ва Тожикистон энергосистемаларини ягона энергетика ҳалқасига боғлайди. Бу — қурувчилар ва монтажчилар самарали меҳнатининг натижасидир. Қишлоқ хўжалигини электрлаштириш топшириқларини бажариш соҳасидаги аҳвол унчалик яхши эмас.

Иссиқлик ва гидравлик станциялар, электр ва иссиқлик шохобчалар қурувчиларининг коллективлари олдида 1964 йилда катта вазифалар турибди. Энергосистемалар қувватини янада ошириш, республика халқ хўжалигини марказлаштирилган тарзда электр билан таъминлаш мақсадида янги магистрал электр линияларини ва подстанцияларни ишга тушириш, республика қишлоқ хўжалигини электрлаштириш суръатларини кучайтириш зарур.

Капитал маблағ сарфлашнинг самараси ишлаб чиқариш қувватларини ва асосий фондларни фойдаланишга топшириш билан ўлчанади. Ўтган йили асосий фондлар планда кўрсатилган 45 процент ўрнига 20 процент ошди. Демак, давлат сарфланган маблағлардан тегишинча фойда олмади.

Республикада ўтган йили 28 миллион сўмдан кўпроқ капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди. Маориф, Савдо, Маданият министрликлари ҳамда Тошкент қишлоқ область ижроия комитети, Андижон саноат область ижроия комитети, Самарқанд қишлоқ область ижроия комитети, Бухоро область ижроия комитети ва бошқа область ижроия комитетларида бу иш айниқса яхши эмас.

Капитал қурилишнинг муваффақияти кўп жиҳатдан лойиҳа ҳужжатларининг ишлаб чиқилишига ва қурилиш майдонларининг тайёрланишига, заказларни жойлаштириш ва ускуналарнинг ўз вақтида етказиб берилишига боғлиқ. Бу масалаларни ҳал этиш заказчилар зиммасидадир. Лекин улар кўпинча бу масалаларни кўнгилдагидек ҳал қилмаётирлар.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига ўтган йили қурилиш-монтаж ишлари учун 55,3 миллион сўм ажратилган эди. Бироқ министрлик йилнинг ўрталаридагина пилла қурти заводлари бўйича техника ҳужжатларини бера бошлади. Натижада план бажарилмай қолди. Савдо министрлиги Андижон ва Бухородаги музхоналар қурилиши учун фақат учинчи-тўртинчи кварталдагина лойиҳа ҳужжатини етказиб берди.

Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг айрим бошқармалари ва корхоналари қурилиш ишлари тўғрисида етарли ғамхўрлик қилмаяпти. Биз капитал маблағларни ҳар тарафга сочиб юбормай, пул ва моддий ресурсларни энг муҳим объектларга тўплаб бериш зарур, деган гапни кўп гапирамиз. Бинокорлик материаллари саноати бошқармаси ўзига ажратиб берилган маблағларни 34 та объектга сочиб юборди, шулардан 27 таси планни бажармади.

Мамлакатимизда уй-жой қурилиши кенгайиб боряпти. Буни биз Ўзбекистон тимсолида ҳам кўриб турибмиз. Сўнгги ўн йилнинг ўзида республикада бундан аввалги 10 йилдагидан қарийб 4 баравар кўп, яъни 8 миллион квадрат метр уй-жой қурилди.

Ўтган йили коммунал қурилиш соҳасида катта ишлар амалга оширилди. 203 километр газ шохобчаси, 164 километр водопровод, 52 километр канализация шохобчаси ишга туширилди, 70 минг квартирага газ киритилди.

Айни бир маҳалда биз республиканинг баъзи область ва шаҳарларида уй-жой қуриш планини бажарилмаётганидан кўз юма олмаймиз. Ўтган йили Тошкент областида кўпгина уй-жойлар фойдаланишга топширилмай қолди. ваҳолонки энг кучли қурилиш ташкилотлари шу областдадир. Қорақалпоғистонда талайгина уй-жойлар битказилмай қолди. Хоразм, Сурхондарё ва Бухоро области ижроия комитетлари уй-жой қурилиши билан қониқарли шуғулланмаяпти.

Республика бинокорлари мактабларни фойдаланишга топшириш планини ўтган йили ошириб бажарган бўлсалар ҳам, лекин мактаб қурилишига ажратилган маблағлардан тўлик фойдаланганлари йўқ. Мактабгача болалар муассасалари ва даволаш муассасалари қуриш соҳасида ҳам аҳвол худди шундайдир. Партия, совет органлари бундай муассасалар қурилишини доимо контроль қилиб боришлари керак.

Бизнинг пудратчи қурилиш ташкилотларимиз ихтиёрида ҳозир етарли миқдорда бинокорлик техникаси, тажрибали кадрлар, ривожланган бинокорлик саноати базаси бор. Лекин ўтган йилги якунлар шуни кўрсатиб турибдики, -дейди докладчи, ана шу мавжуд имкониятлардан дуруст фойдаланилаётгани йўқ. «Узглавстрой» йиллик программани атиги 96,5 процент бажарди. 163, 166, 167, 165, 9, 11 трестлар пудратчилик ишлари планини тўла бажаргани йўқ. «Узглавстрой» ташкилотлари 29 та объектни фойдаланишга топшира олмади. «Главташкентстрой», «Ташсельмаш», Лак-бўёқ Изолятор, Карборунд заводларида ишлаб чиқариш қувватларининг ишга солиб юборилишини таъминламади.

Меҳнат унумдорлигини ошириш — қурилиш ишларидаги асосий резервдир. Беш йил ичида қурилиш ташкилотларида меҳнат унумдорлиги умуман республика бўйича олганда 41,5 процент, ўтган йили 9 процент оширилди. Бироқ, пудратчи ташкилотларнинг ярми бу соҳада белгиланган топшириқларни бажармади.

Айрим партия ташкилотлари ишчиларнинг бекор туриб қолишига муросасозлик билан қарадилар, прогулчиларга ва меҳнат интизомини бузувчиларга қарши курашни бўшаштириб қўйдилар, сиёсий-тарбиявий ишларни яхши олиб бормаётирлар.

Хоразм областидаги энг йирик қурилиш ташкилоти — 167-трест асосан меҳнат унумдорлигининг пастлиги орқасида олти йилдан бери планни бажармай келади. Ўтган йили бу трестдаги меҳнат унумдорлиги Фарғонадаги 8-трестдагидан 46 процент кам бўлди.

Фарғона трестидан эса ўрганса арзийди. Унинг раҳбарлари ва партия ташкилотлари ишлаб чиқаришни яхши ташкил этиш, одамларнинг маишати тўғрисида ғамхўрлик қилиш намунасини кўрсатмоқдалар. Бу трестда меҳнат унумдорлиги 1962 йилдагидан 17 процент ошди. Трест давлат планини бажарди.

Сўнгги йилларда республикадаги қурилиш ташкилотлари кўпгина техника олди. 1963 йилнинг ўзида 2.176 та ер қазувчи оғир машина, 59 та башняли кран ва 192 та автомобиль крани олинди. Бу эса кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаштириш даражасини анча оширишга имкон берди. Бироқ, ҳали ҳам жуда катта ҳажмдаги ишлар қўлда бажариб келинмоқда.

Ваҳолонки Сув хўжалиги министрлигида 238 та экскаватор, скрепер ва бульдозерларнинг ярми бир сменада ишлатилмоқда. Бундай фактларни «Узглавстрой», «Главташкентстрой»да ҳамда Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги ташкилотларида учратиш мумкин.

Илғор тажрибаларни умумлаштириш ва жорий қилиш техника-иқтисодий кўрсаткичларни яхшилашнинг кучли воситасидир. Бизда бинокорлик ишининг ажойиб усталари, чинакам машъаллар кўп. Яқинда 10-трест комплекс бригадасининг бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдулла Воҳидов Ўзбекистондаги ҳамма бинокорларга мурожаат қилиб, уларни 1964 йилги планни муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдиришга чақирди. Бу чақириқни ҳамма маъқуллаб кутиб олди.

160-трестда ўтган йили топширилган 24 та объектдан 23 таси аъло ва яхши баҳо олди. Бу трест объектларни кафолат билан топшириш тартибини жорий қилди. Типовой лойиҳалар асосида биноларни яхшироқ қуриш учун ўтказилган Бутуниттифоқ конкурсида фарғоналик бинокорлар диплом ва рағбатлантирувчи мукофот олишга сазовор бўлдилар.

Айни маҳалда ишни сифатсиз бажараётган, баъзан бракка йўл қўяётган қурилиш ташкилотлари, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналари ҳали ҳам бор. Заказчи корхоналарнинг раҳбарлари пудратчи ташкилотларга нисбатан талабчанликни ошириб, ёмон бажарилган ишларга ҳақ тўламасликлари керак.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев КПСС XXII съездига ҳисобот докладида айтган эдики, социалистик хўжаликни бошқариш саноат корхоналари ва қурилишларнинг иқтисодий фаолиятини ишнинг кўзини билиб, чуқур анализ қилиш маҳоратига эга бўлишни талаб қилади.

1963 йилда бажарилган бинокорлик ишларининг таннархи кўпгина ташкилотларда пландагига нисбатан ошиб кетди. Қурилиш ишларининг ҳамма соҳаларида сўм билан контролни кучайтириш, пудрат шартномасининг ролини ва уни бажариш учун жавобгарликни ошириш зарур.

Қурилиш индустриясининг базасини муттасил ривожлантира бориш — капитал қурилиш планини муваффақиятли бажаришнинг гаровидир. Бу соҳада республикада кўп ишлар қилингани юқорида айтиб ўтилди. Бироқ, катта-катта камчиликлар ҳам бор. Қурилишнинг ишлаб чиқариш базасини яратишга ажратилган капитал маблағларнинг 5 йилда 16 миллион сўмдан кўпроғи фойдаланилмай қолди.

Капитал қурилиш тобора кенг кўламда индустриал изларга кўчирилаётган бизнинг давримизда лойиҳалаш ишининг савиясини тинмай ошира бориш керак. Ўқув юртлари, кинотеатрлар, магазинлар, касалхоналарнинг типовой лойиҳалари ҳали кам яратилмоқда. Бундай биноларни қуришда уйсозлик заводларининг маҳсулотларидан фойдаланишни кўзда тутувчи лойиҳалар йўқ.

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумидан кейин партия ташкилотлари ишлаб чиқариш принципи асосида қайта қурилганлиги натижасида ҳар бир қурилишга, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустриясидаги ҳар бир корхонага конкрет, оператив ва амалий раҳбарлик қилиш учун қулай шарт-шароитлар туғилди.

Ёйишга арзийдиган маълум тажриба орттирилди. Масалан, Фарғона саноат область партия комитетининг фаолиятида анчагина диққатга сазовор ва қимматли тажрибалар бор. Область партия комитетининг раҳбарлари ва унинг аппаратидаги ходимлар қурилишларда тез-тез бўлиб турадилар, партия ташкилотлари ва коллективлар билан қаттиқ алоқа боғлаганлар.

Чирчиқ шаҳар партия комитетининг, 160-трест ва Чирчиқ электрохимия комбинати партия комитетларининг ташкилотчилик иши қурилишларга конкрет раҳбарлик қилиш намунаси бўла олади. Комбинатда карбамид ишлаб чиқарувчи мураккаб комплекс мисли кўрилмаган қисқа муддат ичида қуриб бўлинмоқда. Комбинат бинокорлари, монтажчилари, ишчилари юксак уюшқоқлик кўрсатдилар, айниқса монтаж ишларининг якунловчи босқичида бир-бирлари билан ниҳоятда аҳил бўлиб ишладилар. Бу тажриба Тошкент областининг бошқа бир қанча қурилишларида лозим даражада ёйилгани йўқ.

Касаба союз ташкилотларининг ишларини яхшилаш, уларнинг фаолиятида ҳали ҳам тез-тез учраб турадиган дабдабабозликка қатъиян барҳам бериш, нуқул камчиликларни рўйхатга ола бермай, уни тугатиш соҳасида конкрет ижодий иш олиб боришларини, бинокорлар турмушининг уй-жой, маиший ва маданий шароитларини яхшилаш масалалари билан астойдил ва сидқидил шуғулланишларини ишчилар комитетларининг раислари ва аъзоларидан талаб қилиш зарур.

Қурилишларга, айниқса зарбдор қурилишларга комсомол йўлланмалари билан кўпгина ёшлар келди. Ана шу ёшларни ишлаб чиқаришда доимий сақлаб қолиш, уларнинг ғоят унумли меҳнат қилиши, маданий дам олиши ва ишга ҳалал етказмай ўқишни давом эттириши учун қулай шарт-шароитлар яратиб бериш йўлида ҳамма чораларни кўрмоқ керак.

1964 йил — КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми томонидан белгиланган улкан яратувчилик программасини амалга оширишда дастлабки йилдир, деди пировардида Н. В. Мартинов. Биз республиканинг ва Ўзбекистон Компартиясининг қирқ йиллигини нишонлаш арафасидамиз. Бинокорларнинг бурчи ана шу шонли кунга яхши туҳфа ҳозирлашдир. Капитал қурилиш планларини муддатидан олдин муваффақиятли бажарсалар, шунинг ўзи уларнинг шонли юбилейга энг яхши совғаси бўлади.

Музокараларни республиканинг атоқли бинокори, 10-трест комплекс хўжалик ҳисоби бригадасининг бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **А. Воҳидов** бошлаб берди. У ўз ҳамкасб ўртоқларини коммунизм қуришдан иборат улуғвор программани амалга оширишга бутун куч-қувватимиз ва маҳоратимиз билан ёрдам берайлик, деб курашга чақирди. Унинг бу оташин чақириғи неча ўн минглаб ишчилар, инженерлар, лойиҳачиларнинг — хуллас бинокор деган юксак ном билан фахрланувчи, севикли Ватан равнақи учун курашчиларнинг олдинги сафларида бўлишни ўзига шараф деб билувчи ҳамма кишиларнинг қалбларида кучли акссадо берди.

Ажойиб бинокор устанинг сўзларини зал зўр эътибор билан тинглайди. У ҳар бир қурилишда нақадар битмас-туганмас резервлар борлигини ўз ишидан, бригададаги ўз ўртоқларининг тажрибасидан олинган мисоллар билан кўрсатиб беради.

— КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорлари ғайратимизга ғайрат қўшиб юборди,— дейди А. Воҳидов. — Пленум ҳозирги босқичда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўлларини белгилаб берди. Ҳар бир ватанпарвар химия саноатини ривожлантиришга, халқ хўжалигини химиялаштиришга ўз ҳиссасини қўшиш, улуғ ишда шахсан қатнашиш иштиёқи билан яшамоқда. Никита Сергеевич Хрущев КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида таъкидлаганидек, бу улуғ иш экономиканинг ҳамма тармоқларини тез олға силжитишга ёрдам беради.

А. Воҳидов бригадаси 1964 йилда 142 минг сўм пулдан фойдаланиши, бир миллион дона ғишт териши, икки ярим минг квадрат метр девор кўтариши, 11 минг квадрат метр полга тахта қоқиши керак. План катта бўлса ҳам, коллектив уни 7 ноябргача тўла адо этмоқчи.

Илғор тажриба, прогрессив методларни жорий қилиш бир қанча нутқларнинг асосий темаси бўлди.

Андижон саноат область партия комитетининг биринчи секретари **А. Р. Хўжаев** А. Воҳидов ташаббуси қандай ёйилаётганини сўзлаб берди. Ҳозир областда 12 та комплекс бригада новатордан ўрнак олиб, хўжалик ҳисоби асосида ишламоқда. В. Ҳабибуллин ва бошқа уста бинокорлар бошлиқ бригадалар индустриал методларга таяниб, тўрт қаватли 44 квартирали уйларни 18-20 кун ичида битказмоқда.

Область партия ташкилоти энг яхши кишилар тажрибасини ҳамма бинокорларга ёйишга ҳаракат қилмоқда.

Ҳозир қурилиш ишларининг ҳажми кескин кўпайиб бормоқда. Шу сабабли, ҳали ҳам мавжуд бўлган камчиликларга тезроқ барҳам бериш, областдаги ҳар бир қурилишда тартиб ўрнатиш керак. Нотиқ айтадики, умуман олганда область ишлаб чиқариш аҳамиятига эга бўлган ва бўлмаган объектларга, қурилиш-монтаж ишларига капитал маблағ сарфлаш планини бажара олмади. Бир қанча ҳолларда механизмлардан ёмон фойдаланилмоқда. Ҳозир ишлар суръатини кескин кучайтириш чоралари белгилаб қўйилди.

8-трест бошқарувчиси **А. С. Алтухов** қурилиш-монтаж ишлари йиллик плани ошириб бажарилганлигини маълум қилди. Фарғонада азот ўғитлари заводидаги, нефтни қайта ишлаш заводи ва бошқа корхоналардаги қувватлар ишга туширилди. Мактаблар, болалар муассасалари, касалхоналар, магазинлар, кинотеатр, меҳмонхона фойдаланишга топширилди. 84 комплексдан 68 таси, юқори баҳолар билан қабул қилинди.

Айни маҳалда нотиқ ишда камчиликлар борлигини ҳам айтади. Бекор туриш ҳолларига, бракка барҳам берилмаган, механизмлар баъзан бекор турган ҳолда бир қанча ишлар қўлда қилинмоқда. Шу сабабдан кўпгина объектлар ишга туширилмай қолди. Binoбарин, хотиржамланиш учун асос йўқ. Коллектив бу йил ўзининг бутун ишини жиддий равишда яхшилаб олишга маҳкам бел боғлади.

Орденли «Алмаликсвинецстрой» трестининг коллективи Ўзбекистон мис эритиш саноатининг тўнғич корхонасини, сульфат кислотаси тайёрлайдиган йирик корхонани ва бошқа саноат, маданий-маиший, уй-жой объектларини фойдаланишга топшириб, мамлакатни хурсанд қилди, республикада энг юқори меҳнат унумдорлигига эришди.

— Лекин биз қўлга киритган ютуқлар билан хотиржам бўлиб қолмаслигимиз керак, — дейди трест бошқарувчиси **И. К. Бородавко.** — 8-трестда бу кўрсаткич бизникига яқинлашиб қолди, лекин фарғоналикларнинг ўсиш суръатлари анча юқоридир. Биз мусобақадош ўртоқларимизнинг ютуғидан хурсандмиз, лекин биринчиликни сақлаб қолиш учун меҳнатдаги ғайратимизни кучайтириб, ишни янада яхшироқ ташкил қиламиз. Бунда маданий-маиший шароитларни яхшилашга, маҳоратни оширишга аввалгидек кун сайин эътибор берамиз.

Нотиқ айтадики, химия материалларидан фойдаланиш натижасида қурилиш ишларини юксалтириш учун янги имкониятлар очилади. Трест бу иш билан ҳозирча етарли шуғулланаётгани йўқ. Бу ишни конкрет планлаштириб, йўлга солиб турадиган ягона марказ керак.

«Узбекгидроэнергострой» трестининг бош инженери А. С. Вавилов республикада энергетикани ривожлантириш проблемалари ҳақида гапирди. Ўтган йилги жуда катта иш шу бўлдики, республикадаги энг йирик Оҳангарон ГРЭСи лойиҳада белгиланган қувватга эришди ва энергетика гиганти — Тошкент ГРЭСининг биринчи блоки муддатидан олдин ишга туширилди. Шунингдек Чордара ГЭСида монтаж ишлари бошлаб юборилди. Чорвоқ гидроузели қурилишида ишлар кенг авж олиб кетди. Сув хўжалиги объектларида талайгина ҳажмдаги ишлар бажарилди.

1964 йилда трест олдида катта вазифалар турибди. Тошкент ва Тахиатош ГРЭСларида, Тошкент ТЭЦида янги қувватларни ишга солиш, Жанубий Мирзачўл каналини доимий фойдаланишга топшириш учун тахт қилиш, Марказий Мирзачўл коллекторининг биринчи навбатини битказиш керак. Чорвоқ узелида қилинадиган ишлар айниқса кўп. Янги энергетика ва сув хўжалиги объектларини барпо этиш ўз зиммасига топширилган ҳамма ташкилотлар аҳиллик билан ўзаро боғланиб ишлаган тақдирдагина, бу ишларнинг уддасидан чиқиш мумкин.

Қурилиш-монтаж ишлари плани бажарилди, деди «Главташкентстрой» бошлиғи **П. М. Репин.** Қурилиш индустрияси корхоналари ҳам топшириқни муваффақият билан адо этди. Саноат объектларида бир қанча қувватлар ишга туширилди, уй-жойларни фойдаланишга топшириш плани бажарилди, мактабларни фойдаланишга топшириш плани эса ошириб адо этилди.

«Узглавстрой» бошлиғи А. К. Каримов қурилишдаги резервлар тўғрисида гапирди. Бир қанча техника-иқтисодий кўрсаткичлар яхшиланганлигига қарамай, деб таъкидлади у, бошқарма қурилиш суръатини жадаллаштириш, таннархини камайтириш соҳасида ҳали талайгина имкониятлардан фойдалангани йўқ.

Механизмларнинг кўп умри ремонтда ўтмоқда. Бошқарма меҳнат унумдорлиги планини умуман бажарган бўлса-да, умумий кўрсаткичлар соясида муҳим камчиликлар яшириниб ётибди. Асосан ишчиларнинг қўнимсизлиги авж олиб кетганлиги ва меҳнатни ташкил қилиш даражаси паст бўлганлиги орқасида 6 та трест топшириқни бажара олмади.

Бир меъёрда ишлаш қурилишда салмоқли резерв ҳисобланади. Қурилишларда кўпинча бекор туриш ҳолларига йўл қўйиш кетидан штурмчилик қилинмоқда, натижада иш сифати пасайиб, материаллар ортиқча сарф бўлиб кетяпти ва барибир бой берилган фурсатнинг ўрнини тиклаш имконияти бўлмаяпти.

Етти йилликнинг беш йили ичида, деди республика сув хўжалиги министри **В. А. Билбас,** Ўзбекистонда ирригация қурилишига сарфланган капитал маблағлар ҳажми уч баравардан зиёд кўпайди. Министрлик сув хўжалиги қурилишидаги ҳамма асосий кўрсаткичлар бўйича ўтган йили топшириқни тўла бажарди. Планда мўлжалланганидан анча кўп —44 минг гектар янги ер бекаму кўст тахт қилиб қўйилди.

Етти йилликнинг олтинчи йилида республикада ирригацияни ривожлантириш ва такомиллаштиришга ўтган йилдагидан бир ярим баравардан ҳам кўпроқ капитал маблағ ажратилди.

В. А. Билбас бу йил сув хўжалиги қурилишидаги конкрет вазифаларга батафсил тўхталиб ўтди. Тошкент областида Тошкент денгизининг сув ресурсларидан фойдаланиш соҳасидаги комплекс ишлар тугалланиб, Чорвоқ сув омбори базасида ирригацияни ривожлантириш планини амалга оширишга тайёргарлик кўрилмоқда. Сирдарё областида Мирзачўлдаги суғориладиган зонани реконструкция қилиш юзасидан кўп тарафлама иш олиб борилмоқда. 1964 йилда амалга ошириладиган ишлар Зарафшон водийсида сув танқислиги проблемасини кун тартибидан олиб ташлайди. Бунга Аму — Бухоро каналини қазиш билан эришилади. Ана шу каналга жуда катта сунъий анҳор орқали сув юбориб турадиган ноёб насос станциялар ўрнатилади.

Бинокорларимиз Жанубий Сурхон сув омборини қуриб битказишлари, қўриқ ерлардаги тўртта янги совхозни тезроқ барпо этишлари, Қарши чўлини ўзлаштириш ишларини кенг кўламда авж олдириб юборишлари керак, деди Сурхондарё область партия комитетининг секретари **А. А. Акрамов.** Нотиқ Сурхондарёда қурилишнинг ишлаб чиқариш базасини тезроқ барпо этиш юзасидан зарур чораларни кўрмаётганликлари учун республика Госпланини билан «Узглавстрой»ни танқид қилди.

Ўзбекистонда бинокорлик ишларини ривожлантириш бутун Ўрта Осиё иқтисодий районида халқ хўжалигининг мана шу тармоғини юксалтириш билан чамбарчас боғлангандир,— деди «Госсредазстрой» бошлиғининг ўринбосари **С. И. Иброҳимов.** Ҳозир ишларни ташкил этишни кескин яхшилаш, индустриал базани мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда.

Олдиндан таранг тортилган балкалар, 18 ва 24 метр узунликдаги устунлар, йирик ҳажмли плиталар ўтган йили етишмай қолган эди. Ана шундай маҳсулотларни анча кўп ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда. Керамзит, аглопорит, перлит сингари енгил бетонлардан, ғовак бетонлардан конструкциялар ишлаб чиқариш кўпайтирилмоқда. Шу мақсадда Юмалоқ керамзит заводиниң тезроқ реконструкция қилиш ва Тошкентда керамзит заводи қуриш, бир қанча цемент заводларида керамзит ишлаб чиқариш учун айланувчи печлардан максимал фойдаланиш зарур. Йирик механика заводлари ва механизация базалари қуриш кенг авж олдирилмоқда.

Кенгаш қатнашчилари ўз мусобақадош ўртоқлари — Белоруссия бинокорлари делегациясини қизғин кутиб олдилар.

Делегация раҳбари, Белоруссия ССР Қурилиш министрлиги коллегиясининг аъзоси **В. П. Алявдин** қардош республика бинокорларининг муваффақиятлари ҳақида гапириб берди.

— Тажрибаларимизни ўртоқлашаётганимиз, сизлардан дўстона маслаҳатлар олиб турганимиз, — деди В. П. Алявдин, — Коммунистик партия ва Совет ҳукумати қўйган вазифаларни яхшироқ бажаришимизга ёрдам бермоқда. Белоруссия бинокорлари сизлар билан қўлни-қўлга бериб ишлаётганликларидан бахтиёрдирлар, ўртоқлар. Биз мусобақани бажонидил давом эттирамиз ва севимли Ватанимиз бахт-саодати йўлида янги ютуқларга эришамиз.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Қурилиш бўлими бинокорлик материаллари секторининг мудири **М. Д. Воробиевский,** автомобиль транспорти ва тош йўллар министри **И. В. Стрельцов,** Самарқанд шаҳар партия комитетининг секретари **В. Л. Коробко,** Тошкент саноат область партия комитетининг секретари **М. А. Зоидов,** Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари **А. А. Юриц** ҳам сўзга чиқдилар.

КЕНГАШ ҚАРОР ҚИЛДИ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топган куннинг 40 йиллиги шарафига:

— Қурилиш-монтаж ва лойиҳалаш-қидириш ишлари йиллик планини 26 декабргача бажарамиз.

— Саноат, қишлоқ хўжалик, маданий-маиший объектлардан 155 тасини белгиланган муддатларда ва муддатидан илгари фойдаланишга топширамиз.

— Пермь, Кемерово, Волгоград, Луганск областлари меҳнаткашларининг ташаббусини қувватлаб, химия корхоналарида — Чирчиқ электрохимия комбинати, Навоий химия комбинати, Фарғона азот ўғитлари заводи, Самарқанд суперфосфат заводида қувватларни ишга туширишни тезлаштирамиз.

— 318 минг киловатт янги энергетика қувватларини ишга туширамиз.

— 51 минг гектар суғориладиган янги ерларни тахт қилиб берамиз.

816 минг квадрат метр уй-жойни фойдаланишга топширамиз. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН АРХИТЕКТОРЛАРИНИНГ СЪЕЗДИГА

ҲАЁТ НАҚҚОШЛАРИ

МЕЪМОР

Бош инженер Семён Романович Беркович Вилс сўзларини эшитиб ўтирди-да сўнг аста ўрнидан турди.

— Инсон нима учун туғилади? — деди у йигит ёнига келиб.

Вилс тўсатдан берилган бу саволга ҳайрон бўлди—Мен ишимдан нолисам бошлиқ туғилишни гапиради-я,—ўйлади у. Сўнг хиъёл жилмайиб:

— Яшаш учун, албатта, —деди.

— Фақат яшашми? Ҳаёт —тубсиз дунёнинг улкан дарвозаси. Унга ким кириб, ким чиқаяпти хотирада сақлаб бўлмайди. Шунинг учун ҳам ҳар ким шу дунёда яшаганлигини англатиш учун ўзидан бирор ёдгорлик қолдиришга ҳаракат қилади. Санъаткор шоҳ асар яратиб ўзи учун ҳайкал ўрнатади, бинокор осмонўпар бинолар куриб қўлининг изини унда қолдиради. Ижодкор кашф этган янгилик унинг номини асрдан асрларга узатади. Одамзод шундай: ҳам яшайди, ҳам яратади.

— Менда яратиш қобилияти йўқдек туйиляпти.

Устоз шогирднинг елкасига қўлини қўйди.

— Талант ҳар кимда ҳам бор, дўстим. У фақат меҳнатда очилади. Қанча кўп излансанг тажрибанг, талантинг шунча кўп ошаберади. Эртага командировкага отлан. Ишингга оид материаллар билан танишиб келасан, —деди.

Кўп ўтмай Вилс Муродов Москвага жўнаб кетди. Ишни «Митрополь» меҳмонхонаси лойиҳасини синчиклаб ўрганишдан бошлади. Шинам, кўркам хоналар. Ички томони ҳам, ташқи томони ҳам завқли, дидингизга мос. «Юность», «Варшава», «Интурист» меҳмонхоналари ундан ҳам яхши. Вилс барчасини кўрди. Архитекторлар санъатига қойил қолди. Лойиҳа авторлари билан учрашди. Улар тажрибасини ўрганди.

Москвадан зўр ғайрат ва ажойиб илҳом билан қайтди. Ўз касбини шундай севиб қолдики, асти қўяберинг. Дарҳол 8 қаватли «Интурист» меҳмонхонаси лойиҳаси устида иш бошлаб юборди. Эскизлар устида кунлаб-тунлаб ўтирди. Бинони энг замонавий қурилиш материаллари асосида қуришга мослаштирди. Архитектура фани эришган энг сўнгги ютуқларни лойиҳага тадбиқ этди. Остини бирйўла 300 хўранда овқатланадиган ресторанга мўлжаллади. Меҳмонлар учун лифт хизмат қилади.

Уч ойлик ижодий меҳнатдан сўнг меҳмонхона эскизи тўла қоғозга тушди. Вилс уни лойиҳачилар муҳокамасига топширди. Муҳокама жуда ҳам қизғин ўтди.

— Қўлимиздан чиқадиган ҳар бир лойиҳа макети замонамизга хос бўлмоғи керак. Вилснинг ишида шу нарсани кўриб турибмиз, —деди тажрибали лойиҳачи М. Булатов. —Лекин менингча, хоналар деразаларини яна ҳам хиёл каттароқ белгилаш лозим.

Л. Караш ҳам яхши-яхши маслаҳатлар берди. Вилс устозлар ёрдамида лойиҳадаги камчиликларни тезда тузатди. Чертеж Тошкент шаҳар архитекторлар советида яна бир бор муҳокама қилиниб, яхши баҳо билан қабул қилинди. Шу лойиҳа асосида ҳозир пойтахтимизнинг Саперний кўчасида «Интурист» меҳмонхонаси қурилиши бошлаб юборилди. Ҳозир бинонинг мустаҳкам пойдеворлари тез суръатлар билан кўкка томон бўй чўзмоқда.

Дастлабки муваффақият Вилсни янги ижодий изланишлар сари бошлади. Яқинда у Ўрта Осиёда энг йирик —11 қаватли меҳмонхона эскизини чизиб битирди.

Ёш архитектор ҳамон изланишда. Ҳозир у Оқтепа массивида янги қад кўтарадиган турар-жой бинолари лойиҳаси устида иш олиб бораяпти. Меъмор чизаётган эскизлар асосида «Б» секторда учта 7 қаватли кўркам бино тушади. Бу турар-жойларда яшовчи ҳамшаҳарларимиз учун лифт хизмат қилади. Биноларнинг биринчи қаватида мебеллар уйи ташкил этилади. Кишилар узоққа бормай шу ернинг ўзидаёқ кўнгилларига ёққан буюмлари учун заказлар буюришади.

В. Муродов Ўзбекистон ССР нинг 40 йиллик тўйига ана шу тўёнасини тақдим этиш учун ҳаракат қилаяпти.

«Ташгипрогор» лойиҳалаш институтининг 1-устахонасида келажагимиз жамолини яратаётган Вилс Муродов каби меъморлар оз эмас. Улар санъатига мадҳиялар ўқисанг арзийди.

З. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ж. НОСИРОВ.

Суратда: архитектор В. Муродов ижодий иш устида.

В. Салов фотоси.

КЎМАКДОШЛАРИМИЗ

Ўртоқлик судлари ўз фаолиятида гражданларни меҳнатга муҳаббат, халқ мулкига коммунистик муносабатда бўлиш, коммунистик ахлоқ қоидаларига риоя қилиш руҳида тарбиялаш масаласига алоҳида эътибор беради. Совет кишилари ўртасида ўзаро дўст, меҳрибонлик ва ғамхўрлик ҳис-туйғуларини янада ривожлантиришда яқиндан ёрдам беради.

Маҳалла, корхона, ташкилот, колхоз ва совхозларда ташкил топган кўпгина ўртоқлик судлари ана шу муҳим масалага жиддий аҳамият беришяпти. Оҳангарон шаҳрида 31 ўртоқлик суди жамоатчилик асосида ишлаб турибди. Унинг составида инженер-техник ходимлар, илғор ишчи ва хизматчилар бор. Бу ердаги бир қанча ўртоқлик судлари давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш соҳасида ҳамда социалистик турмуш тартиб-қоидаларини бузувчи кишиларга нисбатан жиддий кураш олиб бораяпти. Жумладан, 9-шахта ҳузуридаги ўртоқлик суди тилга олса арзигудек ишлаяпти.

Совин шу шахтанинг серғайратли, илғор despite кончиларидан бири эди. У ҳамма вақт яхши кўрсаткичларга эришиб ишларди. Нима ҳам бўлди-ю, кейинги пайтларда ичкиликка муккасидан кетди. Бунинг оқибатида Совиннинг кайфиятида нохушлик, чеҳрасида сўлғинлик аломатлари сезилиб қолди. Бу лоҳаслик унинг меҳнат фаолиятига шубҳасиз зарар келтирди. Илғор кончи Совин кундалик меҳнат нормасини бажаришга ҳам қурби етмай қолди. Кончининг ножўя ишидан унинг оиласи ҳам азият чекабошлади — уйга маст-аласт келишидан оила аъзолари руҳан азобланишди.

Бироқ коллектив бунга бефарқ қараб турмади. Уни тартибга чақирди, бирнеча марта ўртага олиб муҳокама қилди. Лекин унга кор қилавермагач, Совин масаласи билан ўртоқлик суди жиддий шуғулланди. Ўртоқлик суди аъзолари унинг ичкиликка хирс қўйиши сабабларини атрофлича ўрганишди. Сўнгра, уни тўғри йўлга солиш учун астойдил киришишди. Ўртоқлик судининг бу холис меҳнати зое кетмади. Шахтёр ўз хатосига тушунди, қилмишидан пушаймон бўлди. Ҳозир у шахтада ҳам, оилада ҳам илгариги мавқеини эгаллади. Совин жамоат ишларида ҳам актив қатнашиб турибди.

Шахта ўртоқлик суди фаолиятидан шунга ўхшаш мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Дарҳақиқат бу ердаги ўртоқлик судининг актив жамоат аъзолари шахтадаги баъзи ишёқмас, ялқов, жамоат, давлат ва меҳнат интизомини бузувчи кишилар билан жиддий шуғулланишяпти. Ишнинг бундай тарзда қўйилиши ўзининг ижобий самараларини беряпти.

Шунингдек шаҳардаги кўмир разрези, юк ортиш транспорт бошқармаси ва бошқа корхона ҳамда ташкилотлардаги ўртоқлик судлари ҳам дуруст ишлаяпти.

Шуни ҳам айтиш керакки, Оҳангарон шаҳар халқ суди мавжуд ўртоқлик судлари ишларини янада яхшилаш учун тез-тез семинарлар ўтказиб турибди. Унда ўртоқлик судларининг ибратли ишлари қайд қилинади, ўзаро тажриба алмашилади ва намунали ишлаш учун йўл-йўриқлар кўрсатилади.

Лекин бу билан ҳамма ўртоқлик судларида ишлар жойида деб бўлмайди. Масалан, «Узбекшахтострой» тресги, шаҳар халқ маорифи бўлими, «Ангренторг» ҳузуридаги ўртоқлик судлари ишни кўнгилдагидек ташкил этмаган.

Ўртоқлик судлари сиёсий-тарбиявий ишларни янада кучайтириб, давлат ташкилотларига, халқ суди, милиция органларига яқиндан ёрдам берадиган тарбия ўчоғи бўлиб қолиши керак.

Т. МАМАЖОНОВ,
Оҳангарон шаҳар халқ судьяси.

ШАХТЁРЛАР ШАҲРИДА

ТЕХНИКА ПРОГРЕССИ УНИВЕРСИТЕТИ

«Горняк» клубида жамоатчилик асосида ишловчи техника прогресси университети ташкил этилди. Оҳангарон кўмир ҳавзасида меҳнат қилаётган 120 кончи, инженер-техник ходимлар университет тингловчилари бўлиб ёзилдилар. Улар кон саноатида техника тараққиётига оид темаларда лекция ва суҳбатлар тингламоқдалар.

Яқинда университетнинг биринчи машғулоти бўлди. Унда Средазуголь» комбинати бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Лебедков «Коммунизм моддий-техника базасини яратишда кон саноатининг роли» деган темада лекция ўқиди.

КИТОБЛАР — КОНЧИЛАРГА

9-шахтада янги китоб магазини очилди. Корхона маъмурияти магазин учун маиший хизмат кўрсатиш комбинати ҳузуридаги хоналарнинг бирини ажратди. Магазин жавонларига сиёсий-оммавий, бадиий ва техник темалардаги адабиётлар териб қўйилган.

Кончилар кутубхонаси ходими ўртоқ Пинчукова ўз зиммасига жамоатчилик асосида китоблар билан савдо қилиш вазифасини олди.

ШАҲРИМИЗ ЧИРОЙИ

Серқуёш Ўзбекистоннинг пойтахтида бўлган ҳар бир чет эллик бу қадимий шаҳарнинг ўзига хос гўзаллигига маҳлиё бўлиб қолмоқда. Тошкентимиз айниқса урушдан кейинги йиллар мобайнида ғоят ўсди. Йирик иншоотлар бунёд этилди, майдонлар, кўчалар, скверлар реконструкция қилинди.

Шаҳримизга келган чет эллик меҳмонлар унинг диққатга сазовор жойларини зўр қизиқиш билан томоша қилмоқдалар. Бу қадимий, лекин ҳамиша навқирон шаҳар чет элликларни ўзига мафтун этмоқда. «Биз Тошкентда атиги 3 кун бўлдик, — деб ёзади Бирма делегацияси бошлиғи Зейя. —Бироқ қисқа вақт ичида қалби очиқ ва илиқ шаҳарни севиб қолдик. Кенг ва равон кўчалар, катта-катта кўркам бинолар, кўм-кўк боғ ва хиёбонлар шаҳар жуда яхши планлаштирилганидан далолат бериб турибди, уни яхшилаш бўйича бошланган ишлар давом этмоқда».

Тошкентнинг марказидаги Алишер Навоий номли опера ва балет театрининг биноси урушдан кейинги архитектура-қурилиш практикасининг ютуғи сифатида кўзга яққол ташланиб туради. Театр қаршисига «Тошкент» меҳмонхонасининг янги биноси жойлашган. 1958 йилда Тошкентда ўтказилган Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференциясининг қатнашчилари ана шу кўркам бинонинг илк меҳмонлари бўлишди. Майдоннинг қоқ ўртасида жойлашган «Чаноқ» фонтани, унинг шишадек тиниқ зилол сувли ҳовузи кўзингизга қувонч бахш этади. Тошкент аҳолиси ёзнинг жазирама иссиқ кунларида фонтан атрофида ҳордиқ чиқаришни одат қилиб олган. Бундай сув ҳовузлари, фонтанлар, каналлар бошқа кўпгина кўчалар ва майдонларда шаҳар ҳуснига-ҳусн қўшиб, ҳарёнга файз киритиб турибди.

Театр биноси —ўзбек халқининг фахри. Бу бино собиқ Якшанба бозори ўрнида қад кўтарган бўлиб, Театр майдони архитектураси ансамблининг асоси ҳисобланади, шу билан бир вақтда Ўзбекистон миллий архитектураси тараққиётининг маълум босқичини акс эттиради. Театр Улуғ Ватан уруши йилларида қурилиб, 1947 йилда фойдаланишга топширилган. Бу бино талантли совет меъмори, академик архитектур А. Шусев лойиҳаси бўйича бунёд этилди. Уни қуришда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фахрий аъзоси Ширин Муродов, республика халқ рассоми Тошпўлат Арслонқулов, Қули Жалилов, Абдулла Болтаев ва бошқа ўзбек халқ усталари актив иштирок этдилар. Атоқли совет меъмори театр архитектурасида ўзбек миллий бинокорлигининг прогрессив традицияларини акс эттиришга интилган.

Театр ичига кираркансиз, у ерда ҳам архитектура ва халқ ўймакорлик санъати бир-бири билан узвий боғланиб кетганлигини кўрасиз. Республикамизнинг областларига бағишланган 6 залда, вестибюль, томоша залида ганч, мармар, ёғоч ва металдан ўйиб ишланган ажойиб нақш намуналари кўзга ташланади. Уларни турли архитектура мактабига мансуб усталар катта дид ва юксак маҳорат билан ясаганлар. Театрнинг иккинчи қаватидаги фойе деворларида рассом Чингиз Аҳмеров томонидан ишланган ва Алишер Навоий асарларидаги сюжетлар асос қилиб олинган ранг-баранг суратлар бор.

Театр майдонида яна бир янги бино —Тошкент меҳмонхонаси қурилганлиги умумий композицияда ғоят муваффақиятли чиққан. Бу ерда Ўзбекистон қурилиш практикасида биринчи марта ҳавони кондициялаштириш системаси қўлланди. Бу система автоматик тарзда ҳаракат қилиб, бино ичида йилнинг исталган вақтида ҳаво ҳароратини бошқариб туриш мумкин.

Меҳмонхона биносининг архитектураси умуман олганда ихчам, содда ва аниқ пропорцияларда яратилган. Кираверишн жойдаги миллий расмлар чизиб декоратив плиталар билан ишланган ёрқин ранг ғоят жозибали.

Театр майдонида яна бир бино — Болалар универмаги қад кўтармоқда.

Пойтахт вокзали олдидаги майдон реконструкция қилинди. Бу ерда темир йўл вокзалининг янги биноси ўзбек архитектурасининг традицияси асосида ойна ва бетонни кенг қўлланиш туфайли қайта тикланди. Шу сабабли бу бино енгил ва кўркам бўлиб кўринади. Майдонда 1919 йилда контрреволюционерлар қўлида фожиали ҳалок бўлган 14 комиссар хотирасига бағишланган монумент ўрнатилди. Натижада вокзал олдидаги майдон ҳозирги замон қиёфасига кирди.

Кенглиги 66 метр, узунлиги 3 километр келадиган Навоий кўчасида катта ишлар амалга оширилди. Айниқса Анҳор канали атрофини айтмайсизми? Бу ерда кўпқаватли турар-жой бинолари, 55 минг томошабин сиғадиган «Пахтакор» стадиони, Анҳор бўйидаги хиёбонлар шаҳар чиройига чирой қўшди.

Шота Руставели, Полиграфия, Фурқат ва бошқа кўчалар тубдан янги қиёфага кирди. Бу кўчаларда эндиликда кўплаб янги турар-жой ва жамоат бинолари мавжуд.

Фрунзе майдони—шаҳарликлар ва студентларнинг энг севган жойларидан бири. Бу майдон 30—40 йиллардан бери бор. Ана шу майдонга бир неча йилдан кейин қайта келган киши уни мутлақо таний олмайди. Давлат педагогика институтининг муҳташам биноси савлат тўкиб турибди. Барча қулайликларга эга бўлган янги-янги турар-жойлар бунёд этилган. Майдонда ёшлар учун Никоҳ саройи қурилди.

1956 йилдан буён Тошкентда Чилонзор, Оқтепа, Оқлон массивларида катта қурилиш ишлари олиб борилаётир. Турар-жой бинолари индустриал метод асосида, қудратли техника ёрдамида бунёд этилмоқда. Пойтахтда 1959 йилда уйсозлик комбинати ишга туширилганлиги бинолар қурилишини анча жадаллаштириш имконини берди.

Республика меъморлари, айниқса ёшлар ҳозирги замон архитектураси ютуқларини қурилишга кенг жорий қилмоқдалар. «Дружба», «Снежок» кафелари, ҳозир икки ярим минг томошабинга мўлжаллаб қурилаётган панорамали кинотеатр лойиҳалари совет архитектурасининг сўнгги ютуқлари асосида яратилган.

Республикамиз пойтахтида архитектор кадрларнинг катта бир группаси етишиб чиққанлигини алоҳида қайд қилиш керак. Тошкентни ободонлаштириш ва реконструкция қилишда архитекторлардан М. Булатов ва А. Якушевлар ғоят катта ижобий роль ўйнадилар. «Узгоспроект», «Ташгипрогор», «Узпромпроект», «Сельхозпроект» ва бошқа лойиҳалаш ташкилотларида талантли ҳаёт меъморларининг катта бир группаси меҳнат қилмоқда.

А. Бобохонов, М. Булатов, Л. Караш, Л. Травянко, М. Тўхтахўжаева, А. Зотов, М. Мерпорт, А. Мухамедшин, В. Дмитриев, Х. Ҳодиева, Ю. Курецкий сингари етакчи архитекторлар қаторида А. Ковалев, О. Ружковский, В. Березин, Т. Адамов, М. Акрамов, Ю. Холдеев, С. Роземблюм, С. Моисеева, Л. Комиссар, Л. Блат, И. Пак ва бошқа яна ўнлаб ёш, лекин қобилиятли архитекторларнинг номини тилга олиш мумкин.

Тошкент меъморларининг каттагина коллективи илмий-тадқиқот ва педагогик ишлар билан шуғулланиб келаётир. Улар орасида санъатшунослик фанлари доктори, профессор Г. Пугаченков, профессор А. Бобохонов, фан кандидатлари И. Ноткин, П. Зоҳидов, В. Дмитриев, К. Бабиевский, Р. Абдурасулев, В. Нильсен ва бошқалар бор. Тошкент политехника институтининг архитектура бўлимини ҳар йили ўнлаб ёш мутахассислар битириб чиқаётирлар.

Ўзбекистон меъморлари яқин йиллар ичида республика уй-жой фондини тўла қайта тиклайдилар, ҳозирги замон архитектура санъати ютуқлари нуқтаи назаридан туриб, маданий-маиший ва бошқа бинолар қурилишини ривожлантирадилар, халқимизга кўрганда кўз қувнайдиган янги-янги бинолар ҳадя этадилар, деб ишонч билдиришга ҳақлимиз.

Т. ҚОДИРОВА,
архитектор.

Тошкент тўқимачилик институти ҳар йили республикамизнинг пахтани қайта ишлаш саноат корхоналари, сунъий тола ишлаб чиқарадиган, трикотаж ва тўқимачилик фабрикаларига кўплаб инженер-кадрлар тайёрлаб беради. Суратда: бўлажак инженерлар навбатдаги лекцияни тинглашмоқда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ДАСТЛАБКИ ҚАДАМЛАР

Турар-жой ва жамоат биноларини замонамизга хос, кишиларимизнинг дидига мос қилиб лойиҳалаш катта аҳамиятга эга. СССР Министрлар Совети ўзининг 1963 йилда чиқарган қарорида типовой биноларни лойиҳалаш системасига анчагина ўзгартишлар киритди. Бу қарор чиққунга қадар турар-жой ва жамоат бинолари лойиҳалари ҳар бир иттифоқчи республика лойиҳалаш институтлари томонидан ишлаб чиқилар эди. Лойиҳалашнинг бундай системасида ҳар бир республика турар-жойлар, жамоат бинолари, мактаб, болалар боғчалари, магазин, кинотеатр ва бошқа биноларни ўз шахсий лойиҳаларига мослаб қураберар эди.

Ишни бундай ташкил қилиш бинокорликда ҳар хилликни туғдирар ва ихтисослаштиришга ҳалақит берарди. Масалан, Ўзбекистон ва Туркманистонда мактаб биносининг типовой лойиҳасида қаватлар орасидаги том панеллари 6,8 метр бўлса, Қирғизистон ва Қозоғистонда 6,4 метрни ташкил этарди. Панелларнинг узунлигидаги 40 сантиметр фарқ унча катта бўлмаса ҳам, бироқ қурилиш материаллари ишлаб чиқаришни стандартлаштириш имконини чеклаб қўярди. Бу эса ишда ортиқча маблағлар сарфлашга мажбур этарди.

СССР Министрлар Советининг 1963 йилда чиқарган қарорига мувофиқ бутун мамлакат унчалик кўп бўлмаган иқлимий-қурилиш зоналарига бўлинди. Бу зоналардаги қурилиш материаллари корхоналари бир типдаги бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришлари шарт қилиб қўйилди. Жумладан Тошкентда турар-жой ва жамоат биноларини типовой ва экспериментал лойиҳалаш зонал илмий-текшириш институти ташкил этилди. Бу корхона Ўрта Осиёда қуриладиган турар-жой ва жамоат биноларининг типовой лойиҳаларини тузиш билан шуғулланади. Институтда қурувчилар билан лойиҳачилар ҳамкорликда ишлашяпти. Институтга СССР Госстройи ҳузуридаги граждан қурилиш ва архитектура ишлари бўйича Давлат Комитети раҳбарлик қилмоқда.

Институт ходимлари СССР Госстройи программасига мувофиқ янги типовой лойиҳаларни тузиб чиқди. Бу лойиҳаларда илгари йўл қўйилган хато ва камчиликлар эътиборга олинди. Эски лойиҳага мувофиқ турар-жой бинолари хоналари уч типда лойиҳаланган бўлса, янгисида беш типдаги квартиралар лойиҳалаш планлаштирилган. Бунда 1, 2 ва 3 хонали квартиралар билан бирга тўрт хоналилари ҳам лойиҳаланган. Барча хоналар шамоллатиш мосламаларига эга. Кўпчилик хоналарнинг эса пешайвонлари бор. Янги лойиҳада ошхона ва санитария узеллари анча қулайлаштирилган. Бундай квартираларга кўчиб кирган меҳнаткашлар водопровод, канализация, газ, радиоточка, телефонга эга бўлади. Бинонинг томига ўрнатилган умумий телевизион антеннадан ҳар бир квартирага штепселлар туширилган. Лойиҳачилар, шунингдек бинонинг ташқи кўринишини ҳам яхшилашга эътибор берганлар. Бу мақсадда бино фасадига рангдор плиталар ва ғиштлар ишлатилади. Институтнинг ёш мутахассисларидан Блюм, Акрамов, инженерлардан Горлицкий ўртоқлар юқоридаги лойиҳани ишлаб чиқишда актив қатнашдилар.

Юқоридаги лойиҳа бўйича яқин вақтлар ичида пойтахтимизнинг Пушкин кўчасида бино қурилади. Бинонинг биринчи қаватида магазин, гастроном бўлади.

Ҳозирги вақтда лойиҳачилар меҳмонхона типидаги юз квартирали турар-жой биноси лойиҳаси устида иш олиб бормоқдалар. Бу бинонинг хоналари бир-икки кишига мўлжалланиб қурилади. Бинода кам оилали ва якка-якка кишилар яшайди. Худди шу типдаги 80 квартирали бинолар қуриш ҳам лойиҳаланган.

Агар Ўрта Осиё Халқ хўжалик кенгаши лойиҳачи ва қурувчиларнинг илтимосларини қондириб, қурилишларни рангли ғиштлар ва бошқа чиройли материаллар билан таъминласа, биноларимиз бундан ҳам гўзалроқ бўлиб чиқади.

Институт ходимлари ғиштдан қуриладиган бинолар билан бир қаторда йирик панелли биноларни қуришни ҳам лойиҳаламоқда. Ўрта Осиёнинг иқлимий шароитлари турлича бўлганлигини назарда тутиб ер қимирлаши, заминнинг чўкишини назарга олиб қуриладиган бинолар лойиҳаларини ҳам ишлаб чиқмоқдалар. Инженерлардан Мордвинова, Семёнов, ёш архитекторлардан Розенблюм ва Ойдинова ўртоқлар бир-икки кишидан туришга мўлжалланган хонали галерея типидаги бинолар лойиҳаси устида ишламоқдалар.

Тошкентда қурилаётган, йилига 140 минг квадрат метр турар-жой бинолари қуришга мўлжалланган уй қуриш комбинати ана шу лойиҳалар асосида бинокорлик материаллари ишлаб чиқаради. Шаҳримиздаги мавжуд уй қуриш комбинати янги-янги қувватларни ва резервларни ишга солмоқда. Бу комбинат фақатгина турар-жой бинолари панелларигина эмас, балки мактаб, болалар боғчаси, яслилар, савдо-сотиқ корхоналари учун ҳам панеллар ишлаб чиқармоқда. Ўтган йили бу сериядаги панеллардан Самарқанд, Бухоро ва Фарғонада болалар боғчалари қурилди. Институт ходимлари томонидан 140 ва 280 ўринли болалар боғчалари, 960—1072 ўқувчига мўлжалланган мактаблар лойиҳалари тузилди. Шунингдек лойиҳачиларимиз 24 ва 32 синфхонага эга бўлган умумтаълим мактаблари универсал биноси лойиҳасини ҳам Москвага тасдиққа юбордилар.

Институтда Тошкентнинг микрорайонларида қуришга мўлжалланган магазин, ошхона ва спорт залларига эга бўлган бинолар лойиҳасини тузиш устида иш олиб борилмоқда.

Юқорида санаб ўтилган ишлар лойиҳа институтининг дастлабки қадамларидир. Институтимиз олдида ҳали қилинадиган ишлар жуда кўп ва хилма-хил. Институтнинг асосий вазифаси—Ўрта Осиё иқлимий-қурилиш зонасида халқнинг талабига жавоб берадиган қулай, чиройли, арзон турар-жой ва жамоат бинолари лойиҳасини ишлаб чиқишдан иборатдир. Шунингдек турар-жой ва жамоат биноларини лойиҳалашда полимер ва синтетик материаллардан кўпроқ фойдаланиш устида ҳам иш олиб борияпти.

Лойиҳа институтининг ходимлари қурилиш ташкилотлари билан ҳамкорликда меҳнаткашларнинг тобора ўсиб бораётган талаб ва эҳтиёжларига жавоб берадиган типовой турар-жой ва жамоат бинолари лойиҳаларини тузиш устида тинмай иш олиб бормоқдалар.

А. КИСЕЛЕВ,
ТашЗНИИЭП бош инженери ўринбосари вазифасини бажарувчи.

БИР ҚОЛИПДА

МАТБУОТ ОБЗОРИ

Бўка ва Бекобод ишлаб чиқариш бошқармаларининг газетаси — **«Пахтакорлар овози»** қолоқ хўжаликларнинг илғорлар даражасига етиб олишдаги тажрибаларини кенг ва атрофлича пропаганда қилишга эътиборни кучайтирмоқда. Сўнгги вақтларда газетада бу темага оид анчагина материаллар босилиб чиқди. Буларнинг айримлари газетхонларга манзур бўлди.

Лекин бу билан кифояланиш ярамайди. Редакция ходимлари бу соҳада ҳали кўп иш қилишлари керак. Ернинг қадрига етаётганлар, ўғит ва техниканинг кучидан моҳирлик билан фойдаланиб, ҳосилдорликни муттасил равишда кўтараётган деҳқонларнинг тажрибаси газета саҳифасидан муносиб ўрин олиши керак.

Афсуски ҳали шундай эмас. Юқоридаги ишлар кўп ҳолларда бирёқлама бўлиб қоляпти. Газета жанрларидан моҳирлик билан фойдаланилмайди. Бадиийлик етишмайди. Бундай фактлар «Бизнинг янги машъалларимиз» рубрикаси остида берилган материалларда тез-тез учраб турибди.

Мана, қўлимизда газетанинг 4-сони. Ундаги материалларда жойлардаги ҳақиқий ҳаёт ўз ифодасини тўла топмаганлиги кўриниб турибди. Материалларнинг сарлавҳалари турлича. Мазмуни эса бир хил. Мақолалар бир хилда бошланиб, бир хилда, тамомланган. Гўё уларнинг ҳаммаси бир қолипдан чиққанга ўхшайди.

«Дадил қадам» сарлавҳали зарисовка билан «Жонкуяр коммунист» сарлавҳали хабарларни бир ўқиб кўринг-а.

«Дадил қадам»да:

«Қулмат колхоз идорасига келди-ю, раисниг кабинети рўпарасида тўхтаб:...»

«Жонкуяр коммунист»да:

«Қўчқор... тўғри идора томон йўл олди».

«Дадил қадам»да:

«Кабинетда колхоз раиси Турсун Каримов бош агроном Пардавой Жабборов билан нима ҳақидадир гаплашиб ўтирарди».

«Жонкуяр коммунист»да:

«Идорада Қўчқорни колхоз партия ташкилотининг секретари Абжалил Хожиқулов қарши олди».

«Дадил қадам»да:

— «Йўғ-е. Мен пахтачиликда ишламоқчиман. Энг қолоқ участкага юборсаларинг».

«Жонкуяр коммунист»да:

«Менга бирорта қолоқ участкани берсанглар».

Ўша биринчи мақолада:

«Менимча, уни Холдор Чўянов бошчилик қилган бригадага юборсак. У ердан жуда ҳам кам ҳосил олинмоқда».

Ўша иккинчи мақолада:

«Сизни кам ҳосилли бригадалардан бирига юбормоқчимиз».

«Дадил қадам»да автор оғзига келган сўзларни ўринсиз ишлатаберган. Кўп фикрлар ҳақиқатга тўғри келмайди. Унда бригада аъзоларининг иши қуйидагича тасвирланади:

— Ишга шунчалик қизиқиб кетиб экиш пайти яқинлашганини ҳам сезмай қолишди. Экиш энг қисқа, агротехника муддатларида тамомланди».

Ана холос! Бригада аъзолари шунчалик тер тўкиб, ишлашга-ишлашибди-ку, бироқ улар муҳим ва масъулиятли кампанияни унутиб қўйишибди. Шундай экан, қандай қилиб экиш тезда тугалланади? Бундай ўйламай-нетмай ишлатилган ибораларни «Мақсадимиз аниқ», «Зўр маҳорат билан» ва бошқа хабарлардан ҳам истаганча топиш мумкин. Ўқувчини ишонтирмайдиган, ҳаётий бўлмаган гапларни ишлатаберишнинг нима кераги бор?

«Пахтакорлар овози»да колхоз раисларининг мақолаларини ҳам анчагина топиш мумкин. Баъзан улар шундай ҳафсаласизлик билан ёзиладики, ўқиган киши ўз кўзига ишонмай қолади. Нега дейсизми? Буларда ташкилотчи, ҳақиқий хўжалик раҳбарининг кўпчиликка ибратли бўлган оташин сўзлари сезилмайди. Раисларнинг мақолалари ҳам бир қолипга солиб қўйилган. Уларда қилинган ишлар санаб ўтилади. Статистика маълумотлари билан тўлдирилади. Соҳалар анализ қилинмайди. Галдаги вазифаларга келганда эса ҳаммага маълум бўлган умумий сўзлар такрорланади.

Мичурин номли колхоз раиси билан «Ленин йўли» колхози раисларининг «Янги йилга туҳфамиз», «Пухта замин яратяпмиз» сарлавҳали мақолаларида эски фактлар қайта-қайта такрорланади. Ўтган йилги ютуқлар кўз-кўз қилиниб, қишки ишларни ташкил этиш ҳақида лом-мим дейилмайди. Яна бунинг устига икки мақола ҳам бир хилда: **«шу кунларда биз мўл ҳосил учун пухта замин яратмоқдамиз»** деб тамом бўлади.

«Пахтакорлар овози» газетаси тўғрисида Бўка ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетининг кўп ходимлари билан гаплашдик. Партия комитети бюросининг аъзолари редакция журналистик қобилиятига эга бўлган ишчан кадрлар билан мустаҳкамланганлигини айтишди. Эҳтимол бу тўғридир. Лекин шу билан иш битдими? Йўқ, яхши кадрларнинг фаолиятлари устидан ҳам назорат қилиш лозим. Уларнинг ютуқларини таъкидлаб, камчиликларини кўрсатиб туриш керак. Ана шундагина «Пахтакорлар овози» бир қолипдан чиқади, тили ўткир, иши мазмунли бўлади.

САНЪАТ КУНДАЛИГИ

Пойтахтимизнинг Свердлов номли концерт залида Ленинград эстрадаси артистларининг концерти муваффақият билан ўтмоқда. Концерт программасига киритилган лирик қўшиқлар, акробатик этюдлар ва рақслар томошабинларга манзур бўлмоқда. Суратда: солист Лев Карабанов Мексика халқ қўшиқларидан бирини ижро этаётир.

А. Абалян фотоси.

Москвада ўзбек артистларининг спектакллари

МОСКВА, 6 февраль. (ТАСС мухбири). Кеча Кремль театри саҳнасида Муқимий номидаги ўзбек музикали драма ва комедия театрининг гастроллари бошланди.

Коллектив чорак асрлик ижодий фаолияти даврида миллий авторларнинг, шунингдек қардош республикалар драматургларининг кўпгина оригинал асарларини саҳнага қўйди, деди театрнинг бош режиссери, Ўзбекистон ССР халқ артисти Р. Ҳамроев ТАСС мухбирига.

Театр коллективи Москвага тўрт спектакль билан келди. Ҳ. Ғуломнинг «Тошболта ошиқ» (М. Левиев музикаси), театр артисти Х. Умаровнинг «Ишқинг билан» комедияси (Х. Раҳимов музикаси), К. Яшиннинг «Нурхон» драмаси (Т. Жалилов, Г. Собитов музикаси) ва, ниҳоят, «Жон қизлар» комедияси (А. Муҳамедов музикаси) шулар жумласидандир.

Меҳмонлар кеча «Тошболта ошиқ» музикали комедиясини кўрсатдилар. Бу комедиянинг авторлари ўзбекларнинг ҳозирги урф-одатларини, ёшларнинг диний хурофот ва бидъатга қарши курашини ҳикоя қилувчи ёрқин спектаклни яратганлар. Асосий ролларни С. Хўжаев (Тошболта), С. Пўлатов (Тешабой), Н. Исҳоқова (Каромат), Р. Шокиров (Маҳамад Салоҳ), Т. Жаъфарова (Рисолат Пари) ижро этдилар.

Араб фильмлари

Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги маданий ҳамкорлик планига мувофиқ республикамиз пойтахтида Бирлашган Араб Республикасининг янги бадиий фильмлари иккинчи фестивали бошланди.

1962 йилда ўтказилган биринчи фестиваль фильмларини тошкентлик томошабинлар зўр ҳаяжон билан томоша қилган эдилар. Иккинчи фестиваль программаси янада кенгроқ бўлиб, унда фильмларнинг сони ҳам кўп, жанрлари ҳам хилма-хилдир. Улар орасида киноповесть ҳам, кино драма ҳам, барча севган кино комедиялар ҳам бор. Булар—«Очиқ эшик», «Шайтонча», «Қора кўзойнак», «Қизлар найранглари», «Кичик жодугар» фильмларидир. Бу фильмларда кино томошабинларга аввалги жуда кўп картиналардан маълум бўлган Фатен Хамама, Надия Лутфи, Аҳмад Рамзий, Ҳусайн Юсуф каби машҳур актерлар ўйнаган.

А. ГОРОШИН.

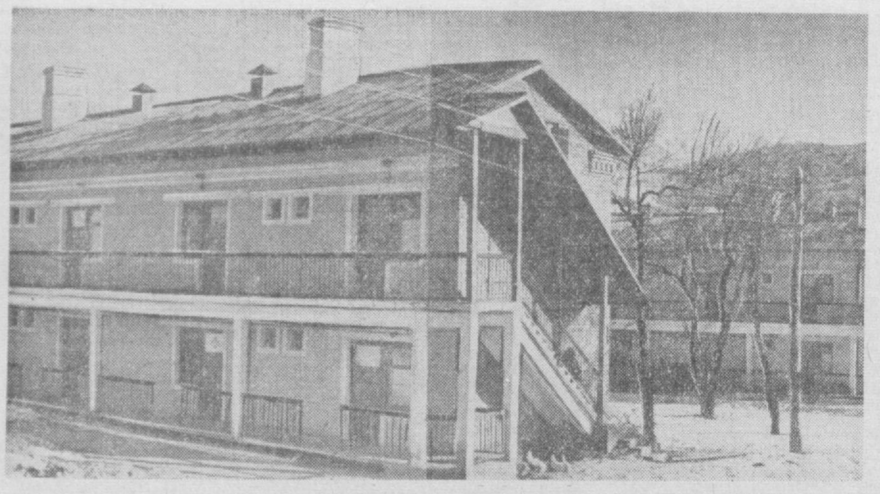

Чорвоқ ГЭСи қурувчиларининг посёлкаси кундан-кунга кенгайиб, гўзаллашиб бормоқда. Суратда: қурувчилар посёлкасининг кўриниши.

В. Сироткин фотоси.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

Швейцария Федерал кенгашининг Н. С. Хрушчев мактубига жавоби

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев жаҳондаги мамлакатларнинг давлат (ҳукумат) бошлиқларига 1963 йил 31 декабрда юборган мактубига Швейцария Федерал кенгашидан жавоб олинди.

Федерал кенгаш, деб таъкидланади жавобда, «Совет Иттифоқи Министрлар Совети Раисининг, тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш проблемаси давлат арбоблари кўрадиган тараддудлар орасида ҳар қачонгидан ҳам биринчи ўринда турмоғи керак, янги уруш хавфига йўл бермаслик учун ўз куч-ғайратларини тағин ҳам кўпроқ сарфлаш давлат арбобларининг биргаликда амалга оширадиган вазифасидир, деган фикрига қўшилади».

Территориал низолар ва чегара масалалари, дейилади жавобда, хатарли ихтилофлар туғдириши ҳамда кўп ҳолларда қуролли можароларга олиб бориб қўйиши мумкин. Барча территориал низолар, деб уқтирилади сўнгра, тинч воситалар билан ҳал қилинмоғи ҳамда бу соҳада қуролли куч ишлатиш тақиқлаб қўйилмоғи керак, шу билан бирга, ҳамма турдаги қўпорувчилик ишлари ғайри қонуний равишда куч ишлатишга киради, деган фикр назарда тутилади. Бу принцип ҳозирги халқаро ҳуқуққа, БМТ уставига мувофиқ бўлиб, Швейцария ҳам ана шу принципни таниган, «лекин давлатлар ихтилофларни тинч бартараф қилиш хусусида битим тузиш мажбуриятини ҳам ўз зиммаларига олмоқлари керак».

Федерал кенгаш ўз жавобининг охирида территориал низоларни тинч бартараф қилишнинг бошқа воситалари қаторида холис хизматлардан ва воситачиликдан фойдаланишни ҳамда низоли проблемаларни тинч бартараф этишнинг воситаси сифатида давлатлар ўртасида арбитраж тўғрисидаги икки томонлама шартномалар тузишни кўрсатиб ўтади.

Совет космос қаҳрамони Лондонда

ЛОНДОН, 4 февраль. (ТАСС). В. Николаева—Терешкова Англиянинг планеталараро алоқалар жамиятининг таклифига мувофиқ, бугун Лондонга келди. Аэродромда граждан авиацияси министрининг парламент бўйича ўринбосари Мартен, Англия планеталараро алоқалар жамиятининг президенти доктор Пеперд В. Николаева-Терешковани табрикладилар.

СССРнинг Буюк Британиядаги элчиси А. А. Солдатов бошлиқ совет элчихонасининг масъул ходимлари ҳам жаҳонда биринчи аёл космонавтни кутиб олдилар. Аэродромда В. Николаева-Терешкова матбуот учун баёнот берди, шунингдек радио, телевидение ва газета мухбирларининг саволларига жавоб қайтарди.

Қароқчилик ҳаракатлари тўхтатилсин

ГАВАНА, 4 февраль. (ТАСС). 3 февраль кечқурун АҚШ ҳарбий денгиз кемалари халқаро сувларда балиқ овлаётган 4 кемадан иборат Куба балиқчилик флотилиясини тутиб олди. Ана шу янги қароқчилик ҳаракати муносабати билан Куба ташқи ишлар министри Рауль Роа революцион ҳукумат номидан Қўшма Штатлар ҳукуматига нота юбориб, унда «халқаро ҳуқуқнинг элементар нормалари жиноятқорона бузилганлигига» қарши қатъий норозилик билдирди.

Қўшма Штатлар ҳукуматининг бу янги вахшиёна ҳаракати, дейилади нотада, Куба халқини очарчилик, иқтисодий ва савдо блокадаси йўли билан тиз чўкишга мажбур қилишга қаратилган жиноятқорона планнинг бир қисмидир.

Куба революцион ҳукумати экипаж аъзоларининг дарҳол озод қилинишини ва тутиб олинган Куба кемаларининг қайтарилишини талаб қилади.

Куба революцион ҳукумати БМТдаги ўз доимий вакилига Қўшма Штатлар ҳукуматининг бу янги қароқчилик ҳаракати ҳақида Хавфсизлик Кенгашини хабардор қилиш ҳақида кўрсатма берди.

МАКАРИОС: БИЗ НАТО ҚЎШИНЛАРИНИ КИПРГА КИРИТМАЙМИЗ

БАЙРУТ. Кипр президенти Макариос Ливандаги «Ассафо» газетасининг мухбири билан суҳбатда мен НАТО қўшинларининг Кипрга туширилишига қатъиян қаршиман, деди. «НАТО қўшинларини Кипрга тушириш тўғрисидаги таклифни, деди Макариос, АҚШ элчиси менга ёзма ҳолда топширди. Мен равшан ва очиқ жавоб бердим. Мен Кипр территориясига бу қўшинларнинг туширилишига расмий равишда қарши чиқаман».

Сўнгра Макариос Кипр фақат Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг обрўйини тан олиши мумкин ва агар Кипрга қуролли кучлар келтириладиган бўлса, бу қуролли кучларнинг составини фақат Хавфсизлик Кенгашигина белгилаб бериши мумкин, деди. (ТАСС).

КИПРЛИКЛАР НАТОНИНГ АРАЛАШУВИГА ҚАРШИ

НЬЮ-ЙОРК, 4 февраль. (ТАСС). Кипрнинг Вашингтондаги элчиси Зенон Россидес кеча кечқурун давлат секретари Раск билан учрашди. Шу учрашувдан сўнг Россидес Раск билан Кипрдаги аҳволни муҳокама қилганлигини айтди.

Кипрдаги бу аҳволни, деди элчи, «Кипр аҳолисининг ўзигина грек ва турк кипрликлар ўртасида ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик руҳида четдан ҳеч кимни аралаштирмай бартараф қилиши мумкин».

Айни вақтда НАТО давлатлари Кипрга НАТОнинг қуролли кучларини киритишга Кипр ҳукуматини розилик беришга мажбур қилиш мақсадида унга зўр бериб тазйиқ ўтказишни давом эттирмоқдалар. Ҳозир бу масалани НАТОнинг бош секретари Стиккер Вашингтонда муҳокама қилмоқда.

ПАВЕЛ ПОПОВИЧ ҚИШКИ ОЛИМПИАДАНИНГ МЕҲМОНИ

ВЕНА, 5 февраль. (ТАСС), Совет космонавти Павел Попович бугун бу ерга келди. Австрия Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан, у Инсбрукда ўтказилаётган қишки Олимпиаданинг меҳмони бўлади.

ХОККЕЙЧИЛАР ТУРНИРИ

ИНСБРУК, 4 февраль. (ТАСС махсус мухбири). Олимпиада хоккей турнирининг судьялар коллегияси штрафлар учун кетган вақтни ҳисоблаб чиқмоқда. «Халол ўйнаш» кубогини олишга ҳозир фин хоккейчилари ҳаммадан кўра яқинлашиб қолди. Уларнинг штрафи учун кетган вақти 10 минут. Сўнгра уларга яқинроқ турган командалар орасида Швеция ва Швейцария (бу командаларнинг ҳар қайсиси 16 минут вақтини штрафга кетказган), СССР ва Чехословакия (ҳар қайсисининг штраф вақти 22 минут) командалари турибди. «Б» группада Польша ва Румыния командаларининг ўйинчилари энг кам штраф берган ўйинчилардир.

4 февралда «Б» группаси командаларидан биринчи бўлиб Югославия ва Япония терма командалари ўйнади. Югославия хоккейчилари 6:4 ҳисоби билан ғалаба қозонди.

ИНСБРУК, 4 февраль. (ТАСС махсус мухбири). СССРнинг терма хоккейчилар командаси олимпиада турнирида бугун Финляндия командасини 10:0 (2:0, 4:0, 4:0) ҳисоби билан енгиб, сурункасига тўртинчи марта ғалаба қозонди.

ОЛИМПИАДАДА СОВЕТ СПОРТЧИЛАРИНИНГ ЕТТИТА ОЛТИН МЕДАЛИ

ИНСБРУК, 4 февраль. (ТАСС махсус мухбири). Кортина Амдпеццода совет спортчилари еттита олтин медаль олиб, бу билан олтин медаллар олиш соҳасида рекорд қўйган эдилар, улар бу рекордни Скво —Вэллида такрорлаган эдилар. Уч марта жаҳон чемпиони Владимир Меланин биатлон мусобақаларида ғалаба қозонганидан кейин, совет командаси ўзи олган олтин медалларнинг сони жиҳатидан ўзининг рекордига «етиб олди». Мусобақалар эса яна 5 кун давом қилади, демак, яна олтин медаллар қўлга киритилиши мумкин.

КОНФЕРЕНЦИЯ ОЧИЛДИ

БАНГКОК, 5 февраль. (ТАСС). Бугун бу ерда Малайзия, Индонезия ва Филиппин ташқи ишлар министрларининг конференцияси очилди. Конференция қатнашчилари ана шу мамлакатлар ҳукуматлари бошлиқларининг кенгашига тайёргарлик кўриш билан боғлиқ бўлган масалаларни муҳокама қиладилар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўртўқмоқ

ДИРЕКТОРНИНГ УЧ «ФАЗИЛАТИ»

Бутун бошлиқ мактаб директори тўсатдан ғойиб бўлиб қолди. Ҳамма ҳайрон: «Наҳотки капкатта одам йўқолса!»

Самиғ Тожиев шу «ғойиб» бўлганича беш кун деганда мактаб остонасида «тўсатдан» пайдо бўлди. У гоҳ ўнгга, гоҳ чапга шох ташлаб бориб, 8-синф эшигини «баҳодирона» зарб билан ланг очди-да:

— Са-са-саломм, бо-бо-лаларр,—деди.

Ўқувчилар шахмат-шашка ўйнаб ўтиришарди. Улар директорларининг бунақангги ғалати мақомда қийшанглаб турганини кўриб, шахмат-шашка тахталарини йиғиштиришди, кейин директорнинг «саломи»га ҳамоҳанг хор билан:

—Са-са-ломм, дир-дир-директор, — деб роса кулишди. Шу пайт Тожиевнинг қўли эшик тутқичидан чиқиб кетиб, «са-са-саломм...» деганича ичкарига шўнғиб кетса бўладими, хайриятки, болалар уни суяб қолишди, бўлмаса калласи деворга тегиб, ғурра бўларди.

Самиғ Тожиев эртаси куни «бош оғриғи» деб ишга келмади.

— Бу қанақаси ўртоқ директор, дарслар қолиб кетяптику? — сўрашади ўқитувчилар. Шунда у:

— Бош оғриғини ҳам эпақага келтириш керак-да, — дейди. Шундай қилиб «яримта» ва у бошлаб келган «бош оғриғи»нинг касофати 6, 7 ва 8-синфларда она тили ҳамда адабиёт дарсларини чиппакка чиқаради. Бу синфларнинг ўқувчилари дарс ўрнига «пиён» домла ҳақида чўпчак тўқиб ўтиришади. Лекин Тожиев қолдирган дарсларини «ўтилди» деб журнални тўлдириб қўяверади.

— Директорларинг шундақа ичадиган одамми? — сўраймиз ўқитувчилардан.

— Нима ҳам дердик, ҳар ҳолда шиша билан дўстлар, — жавоб беришади улар. Биз буни директорнинг биринчи «фазилати» деб фараз қилайлик. Энди иккинчи «фазилати»дан икки шингил келтирамиз.

Тожиев пулга ўчроқ одам экан. Шу боисдан бадиий ҳаваскорлик тўгарагига берилган штат уни ўйлатиб қўйди: «Нима, ўқувчилар машшоқ бўлиб қаёққа борарди, ёки улар ашулачи бўлармиди. Номига тўгаракка раҳбар тайинласам бўлди-да. Ота, гўри қозихонамиди, гапга тушунадигани бўлса бас!

Тожиев химия-биология ўқитувчиси И. Жулдибоевни ҳузурига чақириб шу хусусда уни синаб кўрди.

— Ҳеч ашула айтганмисан?

— Тухум ютсам ҳам овозим ичимдан чиқмайди, хўжайин.

— Ҳеч шох ташлаб кўрганмисан?

—Йўғ-е, одамни уялтирманг, хўжайин.

— Нимани биласан ахир? — сўради ниҳоят хуноби ошиб директор, — ҳеч бўлмаса дуторни кўрганмисан?

— Ҳа, кўргандек бўлувдим.

— Баракалло. Ўзи содда асбоб. Қулоғини бураб, торини таранглаб чертсанг хониш қилаверади...

Буйруқ берилди. Директор бу «санъаткор» ўз «маҳорати»дан ҳаваскор ўқувчиларга сабоқ берди деб, сентябрь ойи ведомостига тиркаб қўйди.

— Қўл қўй, — деди ведомостини ёзиб, «санъат»корнинг биқинига туртди. Жулдабоев ҳам қулоқ қоқмай «38 сўмни олдим» деб қўл қўйди. Тожиев шундан 8 сўмни «санъаткор»га чўзди, қолгани ўзининг чўнтагида қандай турган бўлса, шундайлигича тахи бузилмай қолаверди.

Бошланғич синф ўқитувчиси К. Раимов меҳнат ҳақини олмоқчи бўлиб бундоқ қараса, ҳақига қизил қалам тортилиб, ўраб қўйилибди. Ҳалқа устига «114» ўрнига «74» рақами қўндирилган. Шунда Раимовнинг фиғони ошиб, ҳисоб-китоб қилаётган хўжалик мудири А. Аблаевдан: «бу қанақаси» деб сўраса, «мен холис жиян, бу директорнинг шунақаси» дебди у. Раимов бўлса ҳалол меҳнат ҳақини 4 ойдан бери ололмай зир югуриб юрибди.

Энди директорнинг сўнгги «фазилати»ни кўринг. Бу киши юқори синфларда она тили ва адабиётдан дарс берар эканлар. Лекин ундан таҳсил олаётган ўқувчиларнинг билими ниҳоятда бўш. Тожиев дарсга мутлақо тайёргарлик кўрмасдан киради. Экканингни оласан, дегандек ўқувчилар ҳам унинг дарсига уйга берилган вазифани эсдан чиқариб келишади.

— Ўтган дарсда нима ўтилган? — сўради 8-синф журналини варақлар экан Тожиев. Жавобдан дарак йўқ. Кейин бошини журналдан аста кўтариб, ўқувчиларга назар ташласа, синф тўла бола.

—Бугун кўпчилик келибдими дарсга? — хурсанд бўлиб кўзини уқалади.

— Атиги беш кишимиз-ку, — жавоб беришди ўқувчилар, — кўзингизга ҳар биримиз бештадан бўлиб кўриняпмиз шекилли.

Дарҳақиқат Тожиевнинг дарсига 4—5 ўқувчи қатнашади. Чунки у, мактабда обрў-эътиборни тутдек тўкиб қўйган. Уни на ўқитувчилар менсишади ва на ўқувчилар. Мактаб маъмуриятининг назарида Тожиев пуч ёнғоқдек четда қолибди.

Бошлиқ шунақа бўлгандан кейин буёғи нима бўларди! Мактабда ўқув, таълим-тарбия ишлари ўлда-жўлда, ўқитувчиларнинг иши устидан контроль ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Хўжалик ишларини аста қўяверинг. Гап шунақа.

— Ўқитувчиларнинг дарсини анализ қилиб турасизми? — Сўраймиз ундан.

— Насиб қилса, шу январь ойи ичи бир соат кириб чиқмоқчиман,—жавоб беради директор.

Хуллас, Самиғ Тожиев ўзининг ана шу уч «фазилати» билан Ўрта Чирчиқ районидаги Гастелло номли 42-сон 8 йиллик мактабда ёшларга «билим» беряпти. Район халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ О. Файзиев Тожиевнинг таълим-тарбия ишига путур етказаётган «фазилат»ларини билатуриб, лом-мим демаётганига ҳайронмиз

М. ИБРОҲИМОВ,
Ж. ХОЛМАТОВ.

ЖАСОРАТЛИ ЧЎПОН

Узоқдан олдинма-кетин икки нарса қорайиб ферма томон келаверди. Зийрак чўпон йилқиларнинг олдига ўтди-да, итини маҳкам ушлаб пойлаб турди. Шарпалар куппа-кундузи йилқиларга ҳужум қилмоқчи бўлиб келаётган оч бўрилар экан. Йиртқичнинг биринчиси яқинлашганда Бозор ака Олапарни қўйиб юборди. Бироқ бўрилар зўр келиб, итни тагига босиб олишди. Шунда чўпон фурсатни қўлдан бермай, қўлидаги катта таёқ билан бирининг бошига шундай туширдики, таёқ теккан ердан қон тирқираб отилиб кетди. Бўрининг иккинчиси қочди. Аммо ярадори эса жон-жаҳд билан ўзини чўпонга отди. Бозор ака ҳам бўш келмай таёқ билан тушираверди. Калтаклар зарбига бардош беролмаган бўри сулайиб қолди. Жасоратли чўпон чалажон йиртқични колхоз идорасига милтиқ ва пичоқсиз ушлаб келди.

Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Калинин номли колхознинг моҳир чўпони Бозор Дотаев йилқиларга йиртқичлик қилмоқчи бўлган она бўрини ўлдиргани учун колхоздан катта мукофот, овчилар союзидан эса 60 сўм пул олди.

Т. РЎЗИМАТОВ.

ХАЛҚАРО ТИНЧ ҚУЁШ ЙИЛИ

1957 — 1958 йиллардаги Халқаро геофизик йил давомида Қуёшни кузатиш билан шуғулланувчи 67 мамлакатнинг олимлари қуёшнинг Ерга таъсирини кенг кўламда текширган эдилар. Бу Халқаро геофизик йил ниҳоятда муваффақиятли ўтказилган бўлиб, кузатиш асбоблари ва методларининг такомилланиши билан бирга планеталараро фазони ва Ер атмосферасининг юқори қатламларини космик ракеталар ва сунъий йўлдошлар ёрдамида ўрганиш бошланган эди. Натижада Қуёш ва Ер ҳақида муҳим маълумотларга эга бўлинди. Масалан, Совет ва Америка олимлари Ернинг радиацион пояс деб аталувчи сиртқи қатламлари мавжудлигини аниқладилар.

Халқаро геофизик йил Қуёш активлигининг максимум даврида ўтказилган эди. Қуёш-Ер проблемасининг иккинчи муҳим қисми қуёш активлигининг минимум давридир. Шунинг учун 1961 йил январь ойида ўтказилган халқаро геофизик комитетнинг йиғилиши 1964 йил апрель ойидан 1965 йил декабригача Халқаро тинч Қуёш йилини ўтказишни лозим топди.

Халқаро тинч Қуёш йилининг программаси нотинч Қуёшнинг «тинч» давридаги кузатиш қулайликлари, фан ва техника ютуқлари билан боғланган ҳолда тузилган. Бу программани шартли равишда иккига бўлиш мумкин.

Умумий вазифа — Қуёшни бир хил асбобларда узлуксиз кузатиш, Ернинг магнит майдонини текшириш, ионосферани ва космик нурларни кузатиш ишлари кўзда тутилади. Бунда кузатиш асбобларининг ва методларининг бир хиллиги геофизик ҳодисаларни олдиндан айтиб бериш каби муҳим масалани ҳал қилишда катта аҳамиятга эга бўлади. Яна программанинг умумий қисмида даврий такрорланиб турувчи махсус «дунё кунлари» ҳам белгилангандир. Бундай кунларда бир вақтда, бир хил асбоблар ва бир хил методлар билан кузатиш ишлари олиб борилади.

Программанинг иккинчи қисмида «тинч» Қуёшнинг ажойиб хусусиятларидан фойдаланилган.

Қуёш активлигининг максимум даврида Қуёшнинг хромосфера деб аталувчи сиртқи қатламидаги портлаш ҳодисалари ва у билан боғлиқ бўлган радионурланиш одатдагидан кам бўлганлиги сабабли ҳар бир портлашнинг Ер атмосферасига таъсирини «соф» яъни бир портлашнинг таъсири иккинчисиники билан аралашмаган ҳолда текшириш мумкин бўлади. Қуёш хромосферасидаги портлаш ҳодисаси атмосферанинг ионосфера қатламларини ва Ер магнит майдонини тўлқинлантиради, космик нурларнинг Ер атрофидаги интенсивлигини оширади.

Қуёш космик нурларининг пайдо бўлиши масаласини фан ҳозирча узил-кесил ҳал қилолмаган. Қуёшдаги портлаш ҳодисалари корпускуляр заррачаларга жуда катта тезлик бериб космик нурларини ҳосил қилувчи тезлатгич вазифасини бажариши ҳам мумкин. Бу соҳада СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси А. Б. Северний томонидан катта текшириш ишлари олиб борилмоқда.

Халқаро тинч Қуёш йилида қуёшнинг рентген ва ультрабинафша нурланишини Ер сунъий йўлдошларига ўрнатилган илмий асбоблар ёрдамида ўрганиш муҳим аҳамиятга эга ҳисобланади. Шунинг учун бу даврда баъзибир обсерваториялардан фазога «космик лабораториялар» — космик ракеталар ва махсус сунъий йўлдошлар чиқарилиши кўзда тутилган.

Геомагнит станцияларда сув усти ва сув ости кемаларида олиб бориладиган Ернинг магнит майдонини узлуксиз кузатишлар, «тинч» қуёш давридаги Ернинг геомагнит картасини тузишда ва магнит бўронлари назариясини яратишда муҳим асос бўлиб қўшилади. Ернинг магнит майдонини ўрганишда турли параметрли сунъий йўлдошлар орбиталарга чиқарилиши ҳам мўлжалланган.

Халқаро геофизик йилида биринчи марта кенг кўламда туннинг ёруғланиши ва қутб ёғдуси ўрганилган эди. Халқаро тинч Қуёш йилида эса бу ҳодисаларни яна кузатиб, Ер атмосферасининг юқори қатламларига Қуёш активлигининг максимум ва минимум давридаги активлигининг таъсири ҳақида тўлиқроқ тасаввурга эга бўлинади. Қутб ёғдусининг сони, интенсивлиги ва формаси Қуёш фаолиятининг атмосфера юқори қатламларига таъсири билан боғлиқлиги ҳақидаги гипотеза Халқаро тинч Қуёш йилида узил-кесил ечилиши мумкин.

Маълумки, ионосферадаги турли қатламлар Қуёш активлигининг даражасига жуда сезгир бўлади. Шунинг учун ионосфера қатламларидаги босим, зичлик ва турли элементларнинг ҳолатларини текшириш ҳамда шу қатламлардаги Қуёш радиациясининг ютилишини ўрганиш халқаро тинч Қуёш йилининг вазифаларидан биридир.

Одатда Қуёшнинг космик нурлари билан галактикадан келувчи космик нурларнинг «юмшоқ» компонентасини ажратиш анча қийин. Қуёш активлигининг минимум даврида Қуёш космик нурларининг интенсивлиги кескин камаяди. Шунинг учун космик нурларни галактикадан келувчи қисмини алоҳида текшириш учун қулай давр Қуёш активлигининг минимум давридир.

Космик нурлар интенсивлигининг турлича даврий ўзгаришларини Қуёш активлиги билан боғлаб ўрганиш фақат назарий томондангина эмас, балки космик кемалар орбиталарини танлаш ва чиқариш вақтларини белгилашда муҳим амалий аҳамиятга ҳам эга. Бунда космонавтларга космик нурларнинг зарарли таъсири кўзда тутилади.

Халқаро геофизик йили даврида Тошкент Астрономик обсерваториясида катта аҳамиятга эга бўлган кузатишлар олиб борилган эди. Жумладан, Қуёш фаолиятининг максимум даври кенг Программада кузатилган. Халқаро тинч Қуёш йили муносабати билан бу ерда ҳозир катта тайёргарликлар кўрилмоқда.

А. РАҲИМОВ,
физика-математика фанлари кандидати.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

7 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Қорли йўллар** (болалар учун мультипликацион фильм), 18.15 — **Осмонда панжара йўқ** (киноповесть).

Ўзбек тилида: 19.45 — **Пойтахтимиз меҳмонлари ва Телевизион янгиликлар** (ўзбек ва рус тилларида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.25 — **Нонвой бола** (кичкинтойлар учун диафильм).

Рус тилида: 19.45 — **Железной набиралари** (ҳужжатли фильм), 20.05 — **Замондошимиз** (адабий эшиттириш), 20.35 — **Дортикос хати** (ҳужжатли фильм), 20.55 — **Концерт** (украин куйларидан), 21.25 — **Содиқ дўстлар** (бадиий фильм), 23.05 **Салом, миллионер** (ҳужжатли фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/II да **Риголетто**, 8/II да **Шоир қалби.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА —7/II да **Номус**, 8/II да **Мирзо Улуғбек.**

КИНО

Очиқ эшик — «ВАТАН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Қон қариндош — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА», (кеч соат 5 дан).

Электра — «ИСКРА» (кундуз соат 4-20 минутгача).

1964 йил 18 февраль кундуз соат 3 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ижтимоий фанлар бўлимининг бирлашган илмий совети мажлисида (Навоий кўчаси, 55-а уй, ижтимоий фанлар институтларининг конференц-зали)

Л. Ю. Маньковская—санъатшунослик фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Туркистон шаҳридаги Аҳмад Яссавий мақбарасини (архитектура комплексини) текшириш ва уни реставрация қилиш масалалари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин. (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

„Йиртқич ҳайвонлар“

АТТРАКЦИОНИНИНГ СЎНГГИ КУНЛАРИ.

Ўргатувчи — **В. Запашний.**

Билетлар сотилмоқда.

Марварид кўчаси, 5-уйда турувчи **Нуъмонжон Абдуллаевнинг** Краснопресненск кўчаси, 41-уйда турувчи Лидия Анатольевна Сисипатровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор —29004. Редактор ўринбосари—25885. Масъул секретарь — 34808. Идеология бўлими —31936. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими 33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 26232. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 06406. ИНДЕКС 64695 Нашр. № Б. 1686.